

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. สภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. การจัดการศึกษาของเขตการศึกษา 12
3. การนิเทศการศึกษา
4. การนิเทศการสอนวิชาภาษาไทย
 - 4.1 หลักสูตร
 - 4.2 กิจกรรมการเรียนการสอน
 - 4.3 การผลิตและใช้สื่อการสอน
 - 4.4 การวัดผลและประเมินผล
5. ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

สภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา

เซียร์ลอร์ด (Cirillard, 1972, p. 110) กล่าวว่า เมื่อมีการเรียนการสอนก็เป็นที่ยอมรับว่าจะได้รับผลสำเร็จ แต่ในทางปฏิบัติแล้วการเรียนการสอนภาษาที่เกิดขึ้นมักมีองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ทำให้เกิดผลอย่างที่ไม่มุ่งหวัง และองค์ประกอบสำคัญที่สุดที่มีผลต่อความสำเร็จอย่างมากก็คือ ครูผู้สอน คุณภาพของครูผู้สอนเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการเรียนการสอน โดยเฉพาะครูเพราะครูคือปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สตรีเวนส์ (Stevens, 1978, p. 141) ที่กล่าวว่า ครูสอนภาษาควรมีความรู้ความเข้าใจในหลักการ และทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษา หลักสูตร เทคนิค วิธีการจัดกระบวนการเรียนการสอน สามารถเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมมี

ความรู้ในเรื่องการวัดผลและประเมินผล และสอดคล้องกับแนวคิดของ มอสโควิช (Moskowitz, 1977, p. 224) ที่กล่าวว่า ครูสอนภาษาที่ประสบความสำเร็จอย่างมากควรมีความรู้ในเนื้อหาวิชา เป็นอย่างดี มีการเตรียมตัว มีทักษะและความสามารถในการใช้ภาษาที่สอน มีความสนุกสนาน เพลิดเพลินกับการสอน สามารถควบคุมห้องเรียนให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อย มีความมั่นใจในตัวเอง นอกจากนั้นครูสอนภาษายังควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตวิทยาการศึกษา และมีทักษะในการสอน (กาญจนา ปราบพาล, 2530, หน้า 46) จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนที่สำคัญได้แก่ ครูผู้สอน หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน สื่อการสอน การวัดผลและประเมินผล ดังนั้นในการพัฒนาการเรียนการสอนจำเป็นต้องศึกษาสภาพของปัจจัยเหล่านี้

กรมวิชาการ (2532, หน้า 88) ได้สำรวจปัญหาในการสอนของครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยมีปัญหาในการจัดการเรียนการสอน ด้านต่าง ๆ ที่สำคัญในระดับที่แตกต่างกัน ตั้งแต่ระดับปานกลางจนถึงระดับมาก โดยด้านหลักสูตร ครูมีปัญหาในการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ จุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชา ครูไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ และครูส่วนใหญ่เห็นว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรเป็นวัตถุประสงค์ที่คาดหวังสูงเกินไป ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ครูมีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้ง 4 ทักษะ คือ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ก่อให้เกิดการค้นคว้าเพิ่มเติมของนักเรียน และการสอนโดยใช้ทักษะสัมพันธ์

การจัดการศึกษาของเขตการศึกษา 12

เขตการศึกษา 12 มีพื้นที่กระจายอยู่ในภาคตะวันออก 8 จังหวัด คือ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง นครนายก สระแก้ว ปราจีนบุรี จันทบุรี และตราด มีสำนักงานศึกษาธิการเขตตั้งอยู่ในอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยแบ่งเป็นโรงเรียนในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก 3 จังหวัด คือ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง โรงเรียนนอกเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก 5 จังหวัด คือ นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว จันทบุรี และตราด

แนวทางในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพสังคม และโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ (2535, หน้า 42) ได้เสนอแนวทางในการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกไว้ว่า ควรจัดให้มีการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในจังหวัดชลบุรี และระยอง ทั้งหมด นับตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับอุดมศึกษา การปรับปรุงคุณภาพ

การศึกษาในโรงเรียนทุกรายวิชาจึงเป็นสิ่งที่ต้องกระทำเพื่อสนองต่อความต้องการในการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 ได้ดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษารองรับโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก เพื่อให้ได้แนวทางการจัดการศึกษาที่ควรจะเป็น และสนับสนุนโรงเรียนในเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกให้สามารถวางแผน และดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม และการจัดการเรียนการสอนของครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาภาษาไทยซึ่งการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ดังกล่าวเป็นปัญหาที่ครูยังขาดความชัดเจนในการปฏิบัติ

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกของรัฐบาลมีผลกระทบต่อสภาพการจัดการศึกษาอย่างมาก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาความต้องการได้รับการนิเทศการสอน เพื่อให้การจัดนิเทศตรงตามความต้องการของครูผู้สอน และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิผลอย่างเต็มความสามารถ

การนิเทศการศึกษา

ความหมายของการนิเทศการศึกษา การนิเทศการศึกษานี้เป็นงานสำคัญในการจัดการศึกษา เป็นกระบวนการที่มุ่งส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนามาตรฐานการศึกษา ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ ดังนี้

สาย ภานุรัตน์ (2517, หน้า 25) อธิบายว่า การนิเทศการศึกษา คือการช่วยเหลือให้ครูเติบโตพึ่งตนเองได้ และนำผู้ที่พึ่งตนเองได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมต่อไป

บุญญ์ สาร (2523, หน้า 232) ให้ความหมายว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง ความพยายามทุกชนิดของเจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา ให้คำแนะนำครูหรือผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา ให้ครูรู้จักวิธีปรับปรุงการเรียนการสอน

สัจด์ อุทรานันท์ (2530, หน้า 27) ให้ความเห็นว่า การนิเทศการศึกษา คือกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างครู และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งผลสัมฤทธิ์สูงสุดในการเรียนของนักเรียน

นิพนธ์ ไทยพานิช (2535, หน้า 17) กล่าวว่า หมายถึง ความพยายามของบุคลากรทางการศึกษาที่จะทำกิจกรรม และให้บริการกับผู้บริหารและครูในทางตรงและทางอ้อมที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนของครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการเรียนของนักเรียน

ซารี มณีสรี (2542, หน้า 19) ให้ความหมายของการนิเทศไว้ว่า หมายถึง การจัดระบบบริหาร และการใช้เทคนิคเพื่อช่วยเหลือผู้ปฏิบัติงาน และพัฒนางานเพื่อส่งเสริมให้การศึกษามีคุณภาพทั้งการเรียนการสอน

สเปียร์ส (Spears, 1967, p. 10) ให้ความหมายของการนิเทศไว้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะทำให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของครูโดยการทำงานร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นกระบวนการกระตุ้นความเจริญก้าวหน้าของครู และมุ่งหวังที่จะช่วยเหลือครูเพื่อให้ครูได้ช่วยตนเองได้

กู๊ด (Good, 1973, p. 400) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง ความพยายามของผู้ทำหน้าที่นิเทศที่จะช่วยในการให้คำแนะนำแก่ครู และผู้ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้สามารถปรับปรุงการเรียนการสอนของคนให้ดีขึ้น การนิเทศการศึกษาจะช่วยให้เกิดความองอาจในวิชาชีพ ช่วยพัฒนาความสามารถของครู ช่วยในการคัดเลือก และปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ช่วยในการคัดเลือกอุปกรณ์การสอน ช่วยเหลือและปรับปรุงวิธีสอน และช่วยในการประเมินผลการเรียน

กล่าวโดยสรุป การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการในการช่วยเหลือ แนะนำชี้แจง การบริการ การร่วมมือ การปรับปรุงที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนซึ่งต้องอาศัยความพยายามร่วมกันของผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศที่จะปฏิบัติกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษามาก ทั้งนี้เนื่องมาจากการนิเทศศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือสนับสนุน และส่งเสริมการศึกษาให้มีคุณภาพ นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ ดังนี้

สาย ภานุรัตน์ (2517, หน้า 35) ได้สรุปความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า การนิเทศการศึกษาช่วยให้ครูเข้าใจต้องแท้ในวัตถุประสงค์ของการศึกษา ช่วยให้ครูเห็นใจ และเข้าใจความต้องการของนักเรียน ช่วยสร้างครูให้มีลักษณะของความเป็นผู้นำ ช่วยเสริมขวัญของครูให้อยู่ในสภาพที่ดีและเข้มแข็ง ช่วยพิจารณาความเหมาะสมของตนให้ถูกต้องกับความสามารถของครูแต่ละคน ช่วยให้ครูพัฒนาการสอนของตน สนับสนุนให้ครูพิจารณาวิธีการสอน และกิจกรรมต่าง ๆ ช่วยฝึกครูใหม่ให้เข้าใจในงานโรงเรียนและงานอาชีพครู ช่วยประเมินผลงานของครูโดยอาศัยความเจริญก้าวหน้าของเด็ก และช่วยให้ครูรู้จักค้นหาจุดบกพร่องในการเรียนรู้ของเด็ก

สัจด์ อุทธานันท์ (2530, หน้า 6) กล่าวว่า เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการแนะนำ การให้ความช่วยเหลือ ช่วยประสานงาน เป็นผู้ให้ความคิด ตลอดจนอาจเป็นเรื่องจัดการและควบคุม เพื่อพัฒนาคน พัฒนางาน ประสานสัมพันธ์ สร้างขวัญและกำลังใจ ให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ กิงคารวัฒน์ (2528, หน้า 32) ที่กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่าเพื่อให้ได้ผลงานที่ดีมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาคน ประสานงาน และประสานสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง สร้างขวัญและกำลังใจ ในการปฏิบัติงานของบุคคล

กล่าวโดยสรุป การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน พัฒนาครูและผู้บริหารให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้มุ่งให้เกิดประสิทธิผล สูงสุดตามเป้าหมาย และเพื่อประสานสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรทางการศึกษาให้เกิดความร่วมมือกันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐาน

ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปัจจุบันเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะการนิเทศการศึกษาเป็น องค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยเหลือสนับสนุนให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพ และบรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตร นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศ การศึกษา ดังนี้

วิจิตร วรุตบางกูร (2524, หน้า 10) กล่าวถึงความจำเป็นที่ต้องมีการนิเทศการศึกษา ไว้ว่า การนิเทศการศึกษาช่วยทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นในองค์การที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ช่วยให้ผู้มีความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้นโดยไม่หยุดยั้งและทันสมัยอยู่เสมอ

ชาญชัย อาจิณสมอาจารย์ (2525, หน้า 5) กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา ต่อกระบวนการเรียนการสอนไว้ว่า จำเป็นต้องมีการนิเทศเพื่อเป็นการให้บริการแก่ครูจำนวนมาก ที่มีความสามารถต่าง ๆ กัน การนิเทศการศึกษาเป็นงานที่มีความจำเป็นต่อการเจริญงอกงามของครูแม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีแล้วก็ตามแต่ครูก็ต้องปรับปรุงฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการเตรียมการสอน และทำให้ครูเป็น บุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอ

กล่าวโดยสรุป การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นอย่างมากเพราะในปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการ เทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงด้านอื่น ๆ ในสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็ว ครูและผู้รับผิดชอบการศึกษาจะต้องมีความทันสมัยอยู่เสมอ ทั้งนี้เพื่อการจัดการศึกษา ให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเกิดประโยชน์สูงสุดจึงจำเป็นต้องมีการนิเทศอย่างสม่ำเสมอตามความ

ต้องการของครูผู้สอน

หลักการนิเทศการศึกษา หลักปฏิบัติในการนิเทศการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ตามความเห็นของนักการศึกษาหลายท่านที่ได้ให้ไว้มี ดังนี้

สจัด อุทรวานันท์ (2530, หน้า 15-18) ได้สรุปหลักการ ทฤษฎีการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ

2. การนิเทศการศึกษา มีเป้าหมายอยู่ที่คุณภาพของนักเรียน กล่าวคือ การดำเนินงานจะต้องกระผ่านตัวกลางและบุคลากรทางการศึกษา เช่น การประชุม อบรม หรือสัมมนา ซึ่งเป็นการนิเทศลักษณะหนึ่ง ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไม่ได้อยู่ที่ครูโดยตรง แต่ผลจะปรากฏที่คุณภาพของนักเรียน

3. การนิเทศการศึกษา เป็นบรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตยเพราะเป็นการทำงานด้วยความร่วมมือร่วมใจกัน และผลงานที่เกิดขึ้นจากการนิเทศนั้นไม่ว่าจะดีหรือเลวผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาทุกคนจะต้องรับผิดชอบร่วมกัน และโดยเท่าเทียมกัน

ซารี มณีศรี (2542, หน้า 31-33) ได้กล่าวถึงหลักพื้นฐานของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. การนิเทศเป็นการกระตุ้นการประสานงาน และแนะนำให้เกิดความเจริญงอกงามแก่ครูทั่วไป ซึ่งอาจทำได้โดยจัดให้มีฝ่ายฝึกอบรมด้านวิชาชีพเพื่อให้ครูได้ทราบหลักวิธีการสอน การพัฒนาหลักวิชาความรู้โดยใช้เทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพ ให้ครูมีความเชื่อมั่นในการสอน ให้มีประสบการณ์ในการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอน พัฒนาเจตคติในการทำงานให้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี และปรับปรุงแบบมวลงการเรียนรู้การสอน โครงการสอน ทั้งจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตร จัดทำอุปกรณ์การสอนชนิดต่าง ๆ ทั้งที่ทำได้ในโรงเรียนและท้องถิ่น ให้เข้าใจเทคนิคการประเมินผลและการเตรียมเครื่องมือประเมินผลชนิดต่าง ๆ สรุปผลการวัด และวางแผนช่วยเด็กที่เรียนล่าช้าลง

2. การนิเทศตั้งอยู่บนรากฐานของประชาธิปไตย การนิเทศยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ครูได้ใช้ความสามารถเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้การสอนให้ดียิ่งขึ้น เปิดโอกาสให้ครูมีอิสระกระตุ้นให้มีความคิดริเริ่ม มีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดนโยบาย การนิเทศช่วยให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างครู ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์

3. การนิเทศเป็นการส่งเสริมและสร้างสรรค์ ซึ่งควรหลีกเลี่ยงการบังคับปฏิบัติไม่ชัดเจน การประเมินค่าเข้มงวดตรวจตรา จัดมาตรฐานและพิธีรีตอง การนิเทศยังสร้างบรรยากาศ

ให้ครูได้พยายามคิดหาวิธีการทำงานใหม่ และเกิดความคิดสร้างสรรค์

4. การนิเทศกับการปรับปรุงหลักสูตรเป็นงานที่เกี่ยวข้องกัน และถือว่าการนิเทศเกี่ยวข้องกับปัญหาการใช้หลักสูตร การพัฒนาวัสดุอุปกรณ์ การใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับการวางแผนพัฒนาหลักสูตร

5. การนิเทศ คือการสร้างมนุษยสัมพันธ์ และยอมรับนับถือบุคคลอื่น เห็นอกเห็นใจคนอื่น ตรงไปตรงมา และหาโอกาสให้ความร่วมมือช่วยเหลือเพื่อสร้างมิตรไมตรีกับผู้อื่น การนิเทศมุ่งส่งเสริมบำรุงขวัญและกำลังใจแก่ครูซึ่งจะทำให้การสอนดีตามไปด้วย

เบอร์ตัน และบรูคเนอร์ (Burton & Bruckner, 1955, pp. 71-72) ได้สรุปหลักการนิเทศไว้ 4 ประการ คือ

1. การนิเทศการศึกษา ควรมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ การนิเทศการศึกษาที่ดีควรจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์และนโยบายที่วางไว้ ควรเป็นความจริง และมีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน
2. การนิเทศการศึกษา ควรเป็นวิทยาศาสตร์เป็นไปอย่างมีระเบียบ มีการใช้เครื่องมือรวบรวมข้อมูล มีการประเมินผลอย่างเป็นระบบ และสรุปผลอย่างมีประสิทธิภาพ เชื่อถือได้
3. การนิเทศการศึกษา ควรเป็นประชาธิปไตย เคารพในความแตกต่างของบุคคล เน้นความร่วมมือร่วมใจกันในการดำเนินงาน และใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อให้งานนั้นไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ
4. การนิเทศการศึกษา ควรจะเป็นการสร้างสรรค์แสวงหาความสามารถพิเศษของบุคคลเพื่อส่งเสริมให้ได้แสดงออกอย่างเต็มความสามารถ และช่วยพัฒนาความสามารถของบุคคล เหล่านั้นอย่างเต็มที่

ฟรานเซท (Franseth, 1962, p. 23) ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักการนิเทศว่า การนิเทศจะให้ผลสูงสุดในการปรับปรุงการเรียนการสอนก็ต่อเมื่อการนิเทศนั้นได้ให้ความสำคัญแก่วิธีการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล และตั้งอยู่บนจุดหมายที่แน่นอน ซึ่งได้พิจารณาตกลงร่วมกันโดยคณะครูและศึกษานิเทศก์ การนิเทศการศึกษาจะมีความหมายสำหรับครูต่อเมื่อการนิเทศนั้นแสดงให้เห็นว่าเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีผลต่อผู้รับการนิเทศโดยตรง ดังนั้นจึงต้องให้ครูได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาว่าจะให้ศึกษานิเทศก์ช่วยเหลือในเรื่องใด

กล่าวโดยสรุป การนิเทศการสอน ยึดหลักการในการช่วยเหลือ แนะนำ และสร้างสรรค์ให้ผู้รับการนิเทศสามารถพัฒนาตนเอง พัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี การนิเทศการศึกษาเป็นวิธีการที่สำคัญ และจำเป็นต่อการจัดการศึกษาทั้งใน

ปัจจุบันและอนาคต การนิเทศการศึกษาช่วยส่งเสริมการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาให้ดำเนินไปได้ด้วยดี

กิจกรรมการนิเทศการศึกษา สมาคมศึกษานิสิตแห่งประเทศไทย (2525, หน้า 28-29) ได้สรุปเทคนิคการนิเทศที่นิยมใช้ในการนิเทศการศึกษาไว้ 4 ลักษณะ ดังนี้

1. การเยี่ยมโรงเรียน และการแนะนำครูเป็นรายบุคคล และรายกลุ่ม
2. การอบรมครูประจำการโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การประชุม การสัมมนา การประชุมกลุ่ม การอบรมโดยวิธีการบรรยาย การสาธิต การประชุมปฏิบัติการ และอื่น ๆ ซึ่งแต่ละวิธีต้องใช้เทคนิคต่าง ๆ กัน
3. การใช้เอกสารทางวิชาการ ได้แก่ การผลิตเอกสารทางคู่มือครู เอกสารเพิ่มความรู้ เอกสารทางข่าวสาร เอกสารที่ใช้ในการสอน แผนการสอน รวมทั้งผลิตวัสดุอุปกรณ์การสอนที่ครูจะต้องใช้ เช่น เอกสารในศูนย์การเรียนรู้ ชุดการสอน แบบเรียนสำเร็จรูป เป็นต้น
4. การทำวิจัยปฏิบัติการ การศึกษาและทดลองที่จะทำให้ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งศึกษานิสิตก็อาจทำได้โดยการสร้างโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการเรียนไม่แบ่งชั้น การทดลองวิธีการสอน การจัดโรงเรียนทดลอง การจัดโรงเรียนตัวอย่าง เป็นต้น

ประกาศ แสงเพชร (2525, หน้า 230) กล่าวว่า กิจกรรมการนิเทศ มีดังนี้

1. การเยี่ยมนิเทศชั้นเรียน
2. การแนะนำรายบุคคล
3. การประชุมกลุ่ม
4. การประชุมปฏิบัติการ
5. การสังเกตการสอน
6. การใช้เอกสาร
7. การใช้วัสดุอุปกรณ์

นิพนธ์ กิनावงศ์ (2526, หน้า 136) กล่าวว่า เทคนิคในการนิเทศการศึกษามีมากมายหลายอย่าง ในการวางแผนโครงการนิเทศการศึกษาจะต้องเลือกเทคนิคการนิเทศที่เหมาะสม และตรงกับความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และได้รวบรวมรูปแบบการนิเทศการศึกษาไว้ ดังนี้

1. การปฐมนิเทศครูใหม่
2. การประชุมก่อนเปิดภาคเรียน
3. การประชุมปฏิบัติการ
4. การประชุมกลุ่มใหญ่

5. การสัมมนากลุ่มย่อย
6. การตั้งกรรมการ
7. การใช้เอกสารการนิเทศ
8. การใช้โสตทัศนูปกรณ์
9. การใช้ห้องสมุด และการรวบรวมเอกสาร ตำรา ตลอดจนอุปกรณ์ต่าง ๆ
10. การศึกษาเพิ่มเติม หรือการศึกษาภาคฤดูร้อน
11. การทัศนศึกษาดูงาน
12. การวิจัยปัญหาของท้องถิ่น หรือการทดลองต่าง ๆ
13. การให้ศึกษาดำรง
14. การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม
15. การสาธิตการสอน การสังเกตการสอน หรือการไปสังเกตการสอนโรงเรียนอื่น ๆ
16. การสอนตามวิธีที่กำหนดให้
17. การแนะนำเป็นรายบุคคลจากการเยี่ยมชั้นเรียน
18. การประชุมติดตามปัญหาหรือโครงการ
19. การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล

ซารี มณีสรี (2542, หน้า 108-111) แบ่งการนิเทศออกเป็น 2 แบบ คือ

1. การนิเทศเป็นกลุ่ม ประกอบด้วย
 - 1.1 จัดตั้งกรรมการ คือ จัดกลุ่มทำงานที่สนใจเป็นพิเศษในเวลาว่าง
 - 1.2 ให้ศึกษาวិชาการให้ครูได้ศึกษาเพิ่มเติมนอกเวลาทำการสอน
 - 1.3 จัดห้องปฏิบัติการหลักสูตรจัดศูนย์กลางรวบรวมวัสดุอุปกรณ์การสอนที่เป็น

แหล่งวิทยาการของครู

1.4 การอ่านเฉพาะเรื่อง ส่งเสริมให้ครูอ่านบทความที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

- 1.5 สาธิตการสอน ผู้มีทักษะสอนให้กลุ่มครูได้เห็นเป็นตัวอย่างการสอนที่ดี
- 1.6 ประชุมทางวิชาการ
- 1.7 ศึกษาสถานศึกษาเพื่อเพิ่มพูนทักษะ และความรู้แก่ครู
- 1.8 จัดองค์กรวิชาชีพเพื่อช่วยเหลือแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน
- 1.9 ฟังคำบรรยาย จัดเชิญวิทยากรพิเศษมาบรรยายให้ครูฟังเฉพาะเรื่องที่กำลัง

อยู่ในความสนใจ หรือวิธีการสอนใหม่ ๆ

- 1.10 จัดห้องสมุดเฉพาะวิชาชีพ เป็นห้องที่รวบรวมตำรา วารสารที่เกี่ยวกับวิชาชีพ
2. การนิเทศเป็นรายบุคคล
 - 2.1 สังเกตการสอนในชั้นเรียน เพื่อนำผลมาวิเคราะห์หาทางช่วยเหลือการสอนของครูให้ดีขึ้น
 - 2.2 การปรึกษาหารือเมื่อครูมีข้อข้องใจ
 - 2.3 การทดลองในห้องเรียนร่วมมือกับครูในการทดลองในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
 - 2.4 การพาครูไปเยี่ยมเยียนกันเพื่อจะได้เห็นวิธีสอนหรือและเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
 - 2.5 การประเมินตนเอง และวิธีการประเมินตนเองให้ครูทดลองใช้เพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง และสร้างจุดเด่นแก่ตน

กล่าวโดยสรุป กิจกรรมการนิเทศการศึกษา หมายถึง วิธีการที่จะช่วยให้การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งความสำเร็จในการเลือกกิจกรรมการนิเทศการศึกษาขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นิเทศ เทคนิคการนิเทศ และกิจกรรมการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการสอนวิชาภาษาไทย

การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยจะบรรลุเป้าหมายได้นั้นต้องอาศัยปัจจัยหลาย ๆ ด้าน ทั้งนี้เพราะวิชาภาษาไทยเป็นวิชาทักษะที่ต้องใช้ทั้งความรู้และการฝึกฝน การเรียนรู้ต้องอาศัยการเรียนการสอนในห้องเรียนเป็นหลัก ครูจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนการสอนที่จะทำให้ นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2530, หน้า 284) ได้สรุปแนวคิดไว้ว่า การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนการสอนของครู และผู้เรียนให้สอดคล้องกับแนวทางการเรียนการสอนตามหลักสูตรได้ ทั้งนี้โดยครูต้องมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของหลักสูตรตลอดจนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยได้เป็นอย่างดีซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนได้ แต่หากครูไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของหลักสูตร หรือไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมนักเรียนก็จะประสบผลสำเร็จในการเรียนได้ยาก แม้ว่าภาษาไทยจะเป็นภาษาที่ทุกคนใช้ในชีวิตประจำวันก็ตาม ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศการสอนครูผู้สอนวิชาภาษาไทยอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพราะการนิเทศการสอนจะช่วยพัฒนาครูให้มีความรู้ มีทักษะ และมีประสบการณ์ที่ดีขึ้น

การนิเทศการสอนวิชาภาษาไทย ในโรงเรียนมัธยมศึกษายังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ครูยังไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมการสอนตามที่ควรจะเป็น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา

ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2535, หน้า 90) ที่พบว่า การนิเทศการสอนครูภาษาไทย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ไม่ประสบผลสำเร็จเพราะไม่มีการสำรวจความต้องการจึงทำให้ผู้เข้ารับการนิเทศไม่นำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ผู้เข้ารับการนิเทศไม่เห็นความจำเป็น หรือความสำคัญของการนิเทศการสอน

กล่าวโดยสรุป การนิเทศการสอนเป็นกิจกรรมที่จำเป็นต่อการพัฒนาการเรียนการสอน เป็นการเสริมและเติมแต่งให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีคุณภาพ และเพื่อให้การนิเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การสำรวจความต้องการได้รับการนิเทศการสอนจึงจำเป็นอย่างยิ่งเพราะจะช่วยให้เกิดประสิทธิผลในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยตามความมุ่งหมายของหลักสูตร

หลักสูตร มีผู้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้หลายประการ เช่น

ธีระ รุญเจริญ (2525, หน้า 116) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึงประสบการณ์ทั้งหมดที่จัดให้นักเรียนโดยการควบคุมแนะนำของสถานศึกษา อันเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือความหวังทางการศึกษาที่ตั้งไว้

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2527, หน้า 152) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หมายถึงการจัดประสบการณ์ในการเรียนเพื่อให้นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะคิด และค่านิยมตามความต้องการของสังคม หลักสูตรจึงเป็นโครงการเรียนของนักเรียน เนื้อหาวิชา และมวลประสบการณ์อื่น ๆ ที่จัดให้แก่นักเรียน

พจน์ สะเพียรชัย (2528, หน้า 78) กล่าวว่า หลักสูตรจะดีหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของโครงสร้าง หรือองค์ประกอบของหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย ปรัชญาและปัญหา จุดหมาย เนื้อหาวิชา และจำนวนชั่วโมงสำหรับสอนแต่ละวิชา กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน การบริหารหลักสูตร และการบริหารงานวิชาการ

สงัด อุทรานันท์ (2530, หน้า 16) กล่าวว่า หลักสูตรคือสิ่งที่สร้างขึ้นในลักษณะของรายวิชาซึ่งประกอบด้วย เนื้อหาสาระที่ได้จัดเรียงลำดับความยากง่าย หรือเป็นขั้นตอนอย่างดีแล้วเพื่อมุ่งหวังที่จะให้เด็กได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ต้องการ และเป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้นสำหรับให้ประสบการณ์ทางการศึกษาแก่เด็กในโรงเรียน

ก่อ สวัสดิ์พานิชย์ (2535, หน้า 71) กล่าวว่า หลักสูตรควรมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ จุดหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร และ วัสดุประกอบหลักสูตร

กรมวิชาการ (2538, หน้า 4) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า เป็นข้อกำหนดแผนการเรียนการสอนอันเป็นส่วนรวมของประเทศเพื่อนำไปสู่ความมุ่งหมายตามแผนการศึกษา

แห่งชาติ หลักสูตรประกอบด้วย จุดหมาย หลักการ โครงสร้าง จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา รายวิชา สื่อการเรียน วิธีสอน การวัดผลและประเมินผล

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539, หน้า 11) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า เป็นเครื่องมือ ในการแปลงจุดมุ่งหมาย และนโยบายทางการศึกษาสู่การปฏิบัติ หลักสูตรเป็นเสมือนหางเสือที่ จะคอยกำหนดทิศทางให้การเรียนการสอนเป็นไปตามความมุ่งหมายของการศึกษา

กล่าวโดยสรุป หลักสูตร หมายถึง ประสพการณ์ทั้งหมดที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนทั้งใน และนอกห้องเรียน หลักสูตรเป็นแนวทางในการนำไปสู่กระบวนการสอน และวิธีการสอนของครู เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ และมีเจตคติที่ดี รวมทั้งมีทักษะในด้านต่าง ๆ อันจำเป็น ต่อการดำรงชีวิต

หลักสูตรมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2521 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและ ตอนปลาย (กรมวิชาการ, 2538, หน้า 1-6) ได้กล่าวถึงสิ่งต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการ ศึกษา ดังนี้

1. หลักการ หลักสูตรมัศึกษามีหลักการ ดังนี้

1.1 เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด และความ สนใจของตนเอง

1.2 เป็นการศึกษาทั่วไปเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบสัมมาชีพ หรือการ ศึกษาต่อ

1.3 เป็นการศึกษาที่สนองความต้องการของท้องถิ่น และประเทศชาติ

2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิต และ การศึกษาต่อ ให้สามารถเลือกแนวทางที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาท และหน้าที่ของ ตนในฐานะเป็นพลเมืองดี มีความรู้ และทักษะเพียงพอที่จะเลือกประกอบสัมมาชีพทำงานร่วมกับ ผู้อื่นได้ มีนิสัยในการปรับปรุงงาน ตนเอง และสังคม

3. โครงสร้าง หลักสูตรประกอบด้วยรายวิชา ดังนี้

วิชาบังคับ แบ่งเป็นวิชาบังคับแกน และบังคับเลือก วิชาเลือกเสรี และกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ และกิจกรรมอิสระของผู้เรียน

4. การนำกิจกรรมไปใช้ เพื่อให้การจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จตามหลักสูตรจึง กำหนดแนวดำเนินการโดยให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนอย่างหลากหลาย จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วย ตนเอง ได้เรียนรู้ทางวิชาการอย่างเต็มที่ มีการติดตาม และแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนอย่าง ต่อเนื่อง

5. หลักเกณฑ์การจบหลักสูตร โดยกำหนดเกณฑ์การจบหลักสูตร และการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหลักสูตร คือ

5.1 ต้องใช้เวลาเรียน 3 ปี ปีละ 2 ภาคเรียน ภาคเรียนละ 20 สัปดาห์ สัปดาห์ละอย่างน้อย 5 วัน วันละไม่น้อยกว่า 7 คาบ คาบละ 50 นาที รวมอย่างน้อย 35 คาบ

5.2 หน่วยการเรียนรู้ รายวิชาใดที่ใช้เวลาเรียน 2 คาบต่อสัปดาห์ ให้มีหน่วยการเรียนรู้ 1 หน่วยการเรียนรู้ สำหรับวิชาที่มีคาบเรียนมากหรือน้อยกว่า 2 คาบต่อสัปดาห์ ให้คิดตามสัดส่วน

5.3 นักเรียนจะต้องเรียนวิชาบังคับ และวิชาเลือกเสรีตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

5.4 การประเมินผลเป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ

5.5 เกณฑ์การจบหลักสูตร ต้องเรียนวิชาบังคับ และวิชาเลือกเสรีตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

หลักสูตรภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2539 ได้กำหนดจุดประสงค์ และแนวทางในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยไว้ ดังนี้

1. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักภาษาและการใช้ภาษาในการสื่อสาร
2. เพื่อให้สามารถใช้ภาษาติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อให้สามารถฟังและอ่านได้อย่างมีวิจารณญาณ
4. เพื่อให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีนิสัยรักการอ่าน และมีค่านิยมในการเลือกอ่านหนังสือ

หนังสือ

5. เพื่อให้เห็นความสำคัญของภาษาไทยในฐานะเป็นเครื่องมือของคนในชาติ มีความภาคภูมิใจในภาษาไทย และวรรณคดีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม

6. เพื่อให้สามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้เพิ่มเติม

กล่าวโดยสรุป หลักสูตรมัธยมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิต และให้ผู้เรียนมีความรู้ที่จะไปประกอบอาชีพ ส่วนหลักสูตรภาษาไทยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะในการสื่อสาร และทักษะในการใช้ภาษา มีวิจารณญาณในการอ่าน การฟัง และเห็นคุณค่าของวรรณคดี

บทบาทหน้าที่ของครูผู้สอนเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านหลักสูตร ครูผู้สอนมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรตามแนวทางที่กรมวิชาการได้กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2538, หน้า 33)

1. ศึกษาหลักสูตรเพื่อให้เข้าใจหลักการ จุดหมาย โครงสร้างของกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ จุดประสงค์ของกลุ่มประสบการณ์ และคำอธิบายกลุ่มประสบการณ์ซึ่งได้กล่าวถึงแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน เนื้อหาสาระสำคัญ ตลอดจนวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ที่ครูจะต้องสอนในแต่ละรายวิชา

2. ศึกษาคู่มือการใช้หลักสูตร ได้แก่ คู่มือของกรมวิชาการ คู่มือการสอน แนวการสอน เพื่อให้เข้าใจจุดเน้นของหลักสูตร เหตุผลในการปรับปรุงหลักสูตร สาระสำคัญที่เป็นบทบาทของครูผู้สอน ตลอดจนกระบวนการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสอนในกลุ่มประสบการณ์

3. ทำโครงสร้างเพื่อนำจุดประสงค์ของกลุ่มประสบการณ์และจุดประสงค์ของคำอธิบายรายวิชามากำหนดหัวข้อเนื้อหาหลัก หัวข้อเนื้อหาย่อย โดยให้สัมพันธ์กับอัตราเวลาเรียนที่กำหนดไว้ในกลุ่มประสบการณ์ เป็นการทำการกำหนดการสอนระยะยาว

4. ศึกษาตัวอย่างแนวการสอนในคู่มือครูเพื่อเตรียมจัดทำแผนการสอน กำหนดกิจกรรม การเรียนการสอนตามเวลาให้เหมาะสมกับหัวข้อ เนื้อหา และจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละหัวข้อ เพื่อให้ครูนำไปปรับสอนให้เหมาะสมกับเวลาที่จัดไว้ในตารางเรียน

นอกจากขั้นตอนที่กล่าวมาแล้ว วรรต ไทยอุทิศ (2540, หน้า 2-3) ได้สรุปแนวทางปฏิบัติที่สำคัญในการวางแผนการสอนของครูผู้สอนไว้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์หลักสูตร เป็นบทบาทที่ครูผู้สอนจะต้องพิจารณาแยกแยะจัดหมวดหมู่ข้อความที่กำหนดไว้ในคำอธิบายหลักสูตรว่าข้อความใดเป็นกิจกรรม ข้อความใดเป็นเนื้อหา และข้อความใดเป็นวัตถุประสงค์ เป็นหน้าที่ของครูผู้สอนทุกชั้นทุกกลุ่มประสบการณ์จะต้องวิเคราะห์คำอธิบายหลักสูตรให้ครบถ้วน เมื่อวิเคราะห์เสร็จแล้วจะทำให้ทราบว่า ตลอดทั้งปีหลักสูตรต้องการให้สอนอะไรอย่างไร และเกิดอะไรขึ้นในเวลาหนึ่งปี แต่ละชั้น แต่ละกลุ่มประสบการณ์ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการจัดทำกำหนดการสอน และแนวการสอนต่อไป

2. กำหนดการสอน ครูผู้สอนต้องกำหนดว่าในแต่ละปีการศึกษาในแต่ละกลุ่มประสบการณ์จะสอนในเรื่องอะไร สอนเมื่อไร มีลำดับก่อนหลังอย่างไรบ้าง จะทำเรียงลำดับเป็นรายสัปดาห์ทั้งปีการศึกษา เรียกว่าแผนการสอนรายสัปดาห์ ถ้าจัดทำเป็นการสอนรายครั้งว่าจะสอนอะไรวันใด เรียกว่าแผนการสอนรายวัน ซึ่งจะสะดวกต่อการนำไปเขียนรายละเอียดในแผนการสอน ดังนั้น กำหนดการสอนจึงทำให้ผู้สอนเห็นว่า ในแต่ละวัน แต่ละสัปดาห์ ตลอดปีการศึกษาจะสอนอะไร เมื่อใด

3. แผนการสอน เมื่อจัดทำกำหนดการสอนแล้วครูผู้สอนจะต้องนำกำหนดการสอนไป

160958

9
378.1293
0 4880
m0

ไปเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการสอนโดยเปลี่ยนรายละเอียดเป็นลายลักษณ์อักษรตามองค์ประกอบโครงสร้างตามที่กรมวิชาการกำหนดซึ่งจะต้องขยายให้ละเอียดกว่ากำหนดการสอนที่จัดทำไว้ ประกอบด้วยจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผล การเรียน การเขียนแผนการสอนจะต้องมีรายละเอียดต่าง ๆ ที่สามารถปฏิบัติได้เป็นขั้นเป็นตอนตามหลักวิชาการสามารถสะท้อนภาพการสอนทั้งหมดได้อย่างชัดเจน

4. ตารางสอน เมื่อการวางแผนการสอนสมบูรณ์แล้วจะต้องดำเนินการจัดทำตารางสอนให้สอดคล้องกับเวลาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรว่า 1 วัน จะสอนอะไรบ้าง ช่วงเวลาใดบ้าง เมื่อจัดทำตารางสอนสมบูรณ์แล้ว ครูผู้สอนจะดำเนินการเตรียมการสอนล่วงหน้าต่อไป

วัฒนาพร ระบุว่าทุกซ์ (2542, หน้า 54) ได้กำหนดขั้นตอนการวางแผนการสอนหรือการออกแบบการจัดการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

1. การศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตร โดยครูจะต้องศึกษาทำความเข้าใจในเรื่องต่อไปนี

1.1 หลักการของหลักสูตร หมายถึง เจตนารมณ์ของรัฐในการจัดการศึกษาที่จะทำให้องค์กรเห็นแนวทางที่ชัดเจนในการกำหนดจุดหมาย โครงสร้าง และแนวดำเนินการของหลักสูตร

1.2 จุดหมาย หมายถึง คุณลักษณะหรือคุณสมบัติที่ต้องการปลูกฝังหรือต้องการที่จะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษา

1.3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง คุณลักษณะที่ครูผู้สอนต้องการให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจัดการเรียนการสอนครบแล้ว

1.4 โครงสร้างของหลักสูตร หมายถึง ขอบข่ายหรือข้อกำหนดของประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียนในแต่ละหลักสูตรได้รับ และเกิดคุณลักษณะตามที่ระบุไว้ในจุดหมาย

1.5 แนวดำเนินการของหลักสูตร หมายถึง การดำเนินงานให้เกิดผลตามหลักการจุดหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตรนั้น

2. การศึกษาจุดหมายของกลุ่มวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ เพื่อให้ครูผู้สอนศึกษาทำความเข้าใจให้ชัดเจนว่ากลุ่มวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์นั้นมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมด้านใดเพื่อจะนำไปประกอบการเขียนจุดประสงค์รายวิชาต่อไป

3. การวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ เพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อวางแผนการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา สารการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้จากคำอธิบายรายวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

4. การจัดทำโครงสร้างรายวิชา โดยดำเนินการเมื่อจำแนกรายละเอียดของคำอธิบายรายวิชาได้แล้วนำส่วนที่เป็นเนื้อหาวิชามาเพิ่มเติมรายละเอียดเป็นเนื้อหาย่อย ๆ ให้ครอบคลุมครบถ้วนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และวางโครงสร้างเพื่อเป็นภาพรวมของแผนการสอนที่จะต้องดำเนินการใน 1 รายวิชา

5. จัดทำโครงสร้างแนวการสอน คือการวางแผนการสอนแบบกว้าง ๆ ที่นำจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา วิธีสอน และการวัดและประเมินผล มาวางเป็นโครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ให้เห็นขอบข่ายการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานั้น

6. การจัดทำแผนการสอน เป็นการเขียนแผนการสอนที่จะนำไปใช้สอนอย่างละเอียด และสามารถปฏิบัติได้จริงโดยมีส่วนประกอบในแผนการสอนที่จะช่วยให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายตามจุดประสงค์ ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญคือ เนื้อหาสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ซึ่งขั้นตอนการเขียนแผนการสอน มีรายละเอียดดังนี้

6.1 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นการกำหนดสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนมี หรือบรรลุ ซึ่งมีทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติ จุดประสงค์การเรียนรู้จะได้มาจากจุดหมายของหลักสูตร จุดประสงค์ของวิชา หรือกลุ่มประสบการณ์และจุดประสงค์ในคำอธิบายรายวิชา การเขียนจุดประสงค์ที่สมบูรณ์จะต้องเขียนเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมให้ครอบคลุมพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย (cognitive) ที่เน้นความสามารถทางด้านสมองหรือความรู้ในเนื้อหาวิชา ด้านทักษะพิสัย (skill) ที่เน้นการปฏิบัติที่ต้องลงมือทำ และด้านจิตพิสัย (affective) ที่เน้นคุณธรรม จริยธรรม หรือเจตคติหรือความรู้สึกในจิตใจ

6.2 เขียนสาระสำคัญที่เป็นความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเนื้อหา หลักการ วิธีการที่ต้องการจะให้ผู้เรียนได้รับหลังจากการเรียนรู้เรื่องนั้น ๆ แล้วทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ

6.3 เขียนเนื้อหาที่เป็นรายละเอียดของเรื่องที่จะจัดการเรียนการสอนให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ ประกอบด้วยทฤษฎี หลักการ วิธีการ และแนวปฏิบัติ

6.4 การเขียนกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นกิจกรรมที่กำหนดขึ้นเพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายหรือจุดประสงค์การเรียนการสอนที่กำหนด การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา มีการฝึกกระบวนการที่สำคัญให้กับผู้เรียนเหมาะสมกับธรรมชาติ และวัยกับผู้เรียน เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนและชีวิตจริง และที่สำคัญต้องใช้กิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้จึงเป็นความสามารถของครูมืออาชีพในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

6.5 กำหนดสื่อการเรียนการสอนที่เป็นพาหนะหรือสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติให้บรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนการสอน และตามจุดหมายของหลักสูตรได้ดีขึ้น และเร็วยิ่งขึ้น

6.6 กำหนดวิธีวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นกิจกรรมสำคัญที่สอดแทรกอยู่ในทุกขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน เริ่มตั้งแต่ก่อนการเรียนการสอนเพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานระหว่างเรียนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และสิ้นสุดการเรียนการสอนเพื่อตัดสินผลการเรียน และตรวจสอบว่าผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนที่กำหนดไว้หรือไม่

กล่าวโดยสรุป ครูผู้สอนมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับหลักสูตรคือ การวิเคราะห์หลักสูตรให้เข้าใจในหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง จุดเน้น และสาระสำคัญ เพื่อนำมาจัดทำแผนการสอน กำหนดการสอนให้สอดคล้องกับระยะเวลา และพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา

ความต้องการได้รับการนิเทศด้านหลักสูตร การนิเทศการสอนวิชาภาษาไทยในด้านหลักสูตรเป็นเรื่องที่มีความจำเป็น ซึ่ง สตรีเวนส์ (Stevens, 1978, p. 141) ได้กล่าวไว้ว่าครูควรมีความรู้ความเข้าใจในหลักการและหลักสูตรเพื่อการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับหลักการนิเทศการศึกษาของ สาย ภานุรัตน์ (2517, หน้า 35) ที่กล่าวว่าการนิเทศการศึกษาช่วยให้ครูเข้าใจวัตถุประสงค์ของการศึกษา และสอดคล้องกับหลักการของ ชารี มณีศรี (2542, หน้า 31) ที่กล่าวว่า การนิเทศกับการปรับปรุงหลักสูตรเป็นงานที่เกี่ยวข้องกัน และถือว่าการนิเทศเกี่ยวข้องกับปัญหาการใช้หลักสูตรและการวางแผนพัฒนาหลักสูตร นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับแนวคิดของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2530, หน้า 284) ที่ได้สรุปว่า การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยนั้นครูต้องมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของหลักสูตร หากครูไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จก็เป็นไปไม่ได้ยาก

กล่าวโดยสรุป ครูผู้สอนมีความจำเป็นต้องได้รับการนิเทศในด้านการทำความเข้าใจหลักการ จุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตรภาษาไทย ทำความเข้าใจสาระสำคัญในคู่มือการใช้หลักสูตร การกำหนดเนื้อหาให้ครอบคลุมจุดประสงค์ การกำหนดเวลาเรียนที่สัมพันธ์กันกับจุดประสงค์และเนื้อหา การจัดทำแผนการสอน การออกแบบการจัดการเรียนการสอน กำหนดสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับรูปแบบการสอน และกำหนดวิธีการวัดผลประเมินผล ทั้งนี้ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจในรูปแบบการสอนเฉพาะวิชาภาษาไทยที่เน้นกระบวนการในการใช้ภาษา

กิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อการนำหลักสูตรไปใช้เพราะเป็นสื่อ เชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนและหลักสูตร หลักสูตรจะสัมฤทธิ์ผลตาม

จุดประสงค์หรือไม่นั้นเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาและครูผู้สอนในการดำเนินการจัดประสบการณ์ การเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนอย่างเหมาะสม กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การจัดสภาพ หรือกิจกรรมหรือการกระทำ ทุก ๆ อย่างที่ครูเป็นผู้กระทำเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้อง กับหลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (กรมวิชาการ, 2538, หน้า 41) ที่ได้ กำหนดให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบของความชำนาญการในการ พัฒนาการสอนของครูผู้สอน ประกอบด้วย การเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดทำและใช้สื่อการสอน

การเตรียมการสอน ครูผู้สอนต้องมีการวางแผนการสอนตามองค์ประกอบดังกล่าว มาแล้ว และก่อนดำเนินการสอนจะต้องนำแผนการสอนที่จัดเตรียมไว้ในขั้นวางแผนการสอนมาใช้ เป็นแนวทางในการจัดเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ซึ่งมีขอบข่ายพอสรุปได้ ดังนี้

1. การเตรียมการจัดกิจกรรม
2. การเตรียมสื่อและวัสดุอุปกรณ์
3. การเตรียมการวัดและประเมินผล
4. การเตรียมผู้เรียน

เมื่อครูผู้สอนได้เตรียมการสมบูรณ์แล้วซึ่งอาจพิจารณาได้จากการมีแผนการสอนอย่าง ละเอียดมีองค์ประกอบครบถ้วน รวมทั้งมีการเตรียมเครื่องอำนวยความสะดวกในการสอนต่าง ๆ ที่ระบุไว้ในแผนการสอนครบถ้วนล่วงหน้าก่อนสอนจะเกิดประโยชน์ (จรัส ไทยอุทิศ, 2540, หน้า 3) คือ ประโยชน์ต่อครูผู้สอนโดยตรง ได้แก่ ทำให้ครูมีความพร้อม และสนใจสอนทุกครั้ง สามารถ สอนได้อย่างเป็นกระบวนการ สอนได้ครบถ้วนตามหลักสูตร ผู้อื่นสามารถเข้าสอนแทนได้เมื่อครู ผู้สอนติดภารกิจ การสอนแต่ละครั้งมีความสัมพันธ์สอดคล้องกันอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถ ทำนายผลล่วงหน้าได้ ส่วนประโยชน์ต่อผู้เรียนได้แก่ ทำให้บรรยากาศการเรียนรู้ น่าสนใจ ผู้เรียนมี ส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการเรียนรู้ที่เป็นไปตามลำดับขั้นตอนบรรลุจุดประสงค์ ตามศักยภาพ มีพฤติกรรมครบถ้วนตามหลักสูตรกำหนด มีเจตคติที่ดีต่อครูผู้สอน และวิชาที่เรียน

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542, หน้า 87) กล่าวถึง บทบาทของครูในการเตรียมการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ไว้ดังนี้

1. การเตรียมตนเอง ครูจะต้องเตรียมตนเองให้พร้อมสำหรับบทบาทเป็นแหล่งความรู้ (resource person) ซึ่งจะต้องเป็นผู้ให้คำอธิบาย แนะนำ ให้คำปรึกษา และให้ข้อมูลที่เป็นความ รู้ที่ชัดเจนแก่นักเรียน รวมทั้งแหล่งความรู้ที่จะแนะนำให้แก่นักเรียนไปศึกษาค้นคว้า ดังนั้น ครูจะ ต้องเตรียมตนเองด้วยการอ่าน การค้นคว้า การทดลองปฏิบัติเพื่อรวบรวมข้อมูล และ

ประสบการณ์ที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน

2. การเตรียมแหล่งข้อมูล ครูจะต้องเตรียมแหล่งข้อมูลความรู้แก่นักเรียน ทั้งในรูปของสื่อการเรียนการสอน ใบความรู้ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะใช้ประกอบกิจกรรมในห้องเรียน ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์สื่อ ห้องสมุด ห้องโสตทัศนวัสดุ ห้องปฏิบัติการวิชาต่าง ๆ รวมไปถึงแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนด้วย

3. การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่การวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด ครูจะต้องวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อให้ได้ทั้งสาระสำคัญ และเนื้อหาข้อความรู้ไปสู่การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยบทบาทครูส่วนนี้ครูจะทำหน้าที่คล้ายผู้จัดการ (manager) ที่กำหนดบทบาทการเรียนรู้ และความรับผิดชอบแก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมตามที่ต้องการ และตามความสนใจของแต่ละบุคคล

4. การเตรียมสื่อและวัสดุอุปกรณ์ โดยครูจะต้องพิจารณากำหนดว่าจะใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ชนิดใดเพื่อให้กิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวบรรลุผลแล้วจัดเตรียมให้พร้อม บทบาทครูตอนนี้จึงคล้ายกับผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) เพื่อให้การเรียนรู้บรรลุผล

5. การเตรียมการวัดและประเมินผล โดยครูจะต้องเตรียมวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นให้ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และวัดให้ครอบคลุมทั้งในส่วนของกระบวนการ (process) และผลงาน (product) ที่เกิดขึ้นทั้งในด้านพุทธิพิสัย (cognitive) ด้านจิตพิสัย (affective) และด้านทักษะพิสัย (skill) โดยการเตรียมวิธีการวัดและเครื่องมือให้พร้อมก่อนทุกครั้ง

กล่าวโดยสรุป การเตรียมการสอนมีขั้นตอนที่สำคัญ คือ การเตรียมตนเองของครูผู้สอน การเตรียมแหล่งข้อมูลความรู้สำหรับผู้เรียน การเตรียมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การเตรียมสื่อและวัสดุอุปกรณ์ การเตรียมการวัดประเมินผล และการเตรียมผู้เรียน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการตามเป้าหมายของหลักสูตร หรืออาจหมายถึงการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการเรียนการสอนตามหลักสูตรหรือโปรแกรมศึกษาซึ่งได้แก่ การจัดตารางสอน การจัดครูประจำวิชา การสอนของครู (สุมิตร คุณากร, 2520, หน้า 13) ในการสอนแต่ละครั้งต้องปฏิบัติตามกิจกรรมการสอนที่กำหนดไว้ในแผนการสอน ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องกำหนดองค์ประกอบในการทำการสอนดังนี้ (กรมวิชาการ, 2538, หน้า 41)

1. กระบวนการเรียนรู้
2. การนำวิธีการสอนต่าง ๆ มาใช้

3. การจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา

กระบวนการเรียนรู้ เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอน หรือกระบวนการจัดการเรียนการสอนเมื่ออยู่มาหลายวิธีที่จะส่งเสริม และให้ความสำคัญกับผู้เรียนในฐานะศูนย์กลาง การเรียนการสอน ซึ่งครูสามารถนำไปใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียนจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่ง วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542, หน้า 98) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนทางอ้อม (Indirect Instruction) เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีแนวคิดพื้นฐานว่า ยิ่งผู้เรียนมีวุฒิภาวะสูงขึ้นยิ่งต้องมีความรับผิดชอบที่จะต้องค้นหา ค้นพบข้อความรู้ และสรุปข้อความรู้จากประสบการณ์การเรียนรู้ของตนมากขึ้นซึ่งความคิดนี้ตรงกับทฤษฎี (constructivism) ที่เชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล บุคคลเป็นผู้สร้างความรู้จากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบเห็นกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิม ผู้สอนไม่สามารถปรับเปลี่ยนปัญหาของผู้เรียนได้ แต่สามารถช่วยผู้เรียนปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญาได้ โดยการจัดสภาพการณ์ให้ผู้เรียนเกิดความขัดแย้งทางปัญญาหรือเกิดภาวะไม่สมดุลทางปัญญาขึ้น ซึ่งเป็นสภาวะการณ์ใหม่ที่ไม่สอดคล้องกับประสบการณ์เดิม ผู้เรียนต้องพยายามปรับข้อมูลใหม่กับประสบการณ์เดิมแล้วสร้างความรู้ใหม่ ซึ่งจากแนวคิดดังกล่าว สอดคล้องกับเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1.1 การเรียนแบบสืบค้น (inquiry instruction) เป็นการใช้คำถามที่มีความหมายเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสืบค้นหรือค้นหาคำตอบในประเด็นที่กำหนด เน้นให้ผู้เรียนรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง บทบาทครูคือผู้ให้ความกระจ่าง และผู้อำนวยการความสะดวก ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนค้นพบข้อมูล และจัดระบบความหมายของข้อมูลของตนเอง ในการจัดการเรียนการสอนครูต้องตระหนักเสมอว่าต้องเน้นที่กระบวนการมากกว่าผลที่ได้จากกระบวนการครูจะต้องจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อ และแหล่งวิทยาการที่เหมาะสม เพียงพอแก่ผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน ขั้นตอนการสอนแบบสืบค้นมี 5 ขั้นตอน คือ การกำหนดปัญหา การกำหนดสมมติฐาน การรวบรวมข้อมูล การทดสอบสมมติฐาน และการสร้างข้อสรุป

1.2 การเรียนแบบค้นพบ (discovery learning) การจัดการเรียนการสอนทางอ้อมจะส่งเสริมการเรียนแบบค้นพบด้วยการฝึกทักษะ การสังเกต การสืบค้น การให้เหตุผล การอ้างอิง หรือการสร้างสมมติฐาน ซึ่งพัฒนาไปจากข้อมูลที่มีอยู่เดิม ขั้นตอนการเรียนแบบค้นพบ ได้แก่ การกำหนดประเด็นหรือข้อมูลที่จะให้ผู้เรียนศึกษา และสรุปข้อที่ต้องการให้ผู้เรียนสร้างขึ้น

จากประสบการณ์การเรียนรู้ จัดสื่อและกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนใช้สรุปข้อความรู้ ให้ผู้เรียนสรุปข้อความรู้ และการให้ผู้เรียนพิสูจน์ว่าข้อสรุปนั้นถูกต้อง

1.3 การเรียนแบบแก้ปัญหาคือ เป็นวิธีการเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนแก้ปัญหาคือเป็นกระบวนการ โดยอาศัยแนวคิดแก้ปัญหาคือการนำเอาวิธีการสอนแบบนิรนัย (deductive) ซึ่งเป็นการสอนจากกฎเกณฑ์ไปหาความจริงมาผสมผสานกับวิธีการสอนแบบอุปนัย (inductive) ซึ่งเป็นการสอนจากตัวอย่างไปหากฎเกณฑ์ มีขั้นตอนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน คือ การทำความเข้าใจปัญหา การวางแผนแก้ปัญหาคือ การลงมือแก้ปัญหาคือ และการตรวจสอบความถูกต้อง

1.4 การเรียนแบบสร้างแผนผังความคิด (concept mapping) เป็นวิธีการเรียนที่ฝึกให้ผู้เรียนจัดกลุ่มความคิดของตนเองเพื่อให้เห็นภาพรวมของกรอบความคิด เห็นความสัมพันธ์ของความคิดรวบยอดเป็นภาพ สามารถเก็บไว้ในหน่วยความจำได้ง่าย การเขียนแผนผังอาจทำได้หลายลักษณะ เช่น แผนผังความคิดรวบยอด แผนผังใยแมงมุม แผนผังรูปร่างกลมทับเหลี่ยม แผนผังวงจร แผนผังก้างปลา แผนผังปฏิสัมพันธ์ระหว่างสองกลุ่ม แผนผังตารางเปรียบเทียบ เป็นต้น

1.5 การตั้งคำถาม (questioning) เป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ช่วยพัฒนากระบวนการคิด การตีความ การไตร่ตรอง การถ่ายทอดความรู้ ความคิด และ ความเข้าใจ และสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงการเรียนรู้ การคิดและการสอน การถามเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ความเข้าใจและพัฒนาความคิดใหม่ ๆ การตั้งคำถามที่ดีจะช่วยฝึกทักษะการคิดและกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น ทั้งตัวผู้ถามและผู้ตอบ ทั้งยังนำมาซึ่งการอภิปรายที่ผ่านกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์และ ช่วยเสริมสร้างนิสัยการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วย

2. การศึกษาเป็นรายบุคคล (individual study) เป็นแนวทางหนึ่งของการเรียนรู้ที่ผู้เรียนแต่ละคนปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเอง และฝึกทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ครูมีบทบาทในการจัดสิ่งแวดล้อมในชั้นเรียนให้ส่งเสริมความคิดอย่างอิสระ ให้ผู้เรียนมั่นใจในตนเอง อยากรู้ อยากเห็น และปรารถนาจะเรียนรู้ การศึกษาเป็นรายบุคคลสามารถปรับใช้ได้หลายสถานการณ์ ตั้งแต่การเรียนในชั้นที่มีครูคอยควบคุมจนถึงการฝึกทักษะการค้นคว้าในห้องสมุดหรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ครูอาจใช้วิธีนี้กับผู้เรียนทั้งห้อง กลุ่ม หรือผู้เรียนแต่ละคนก็ได้ กิจกรรมที่ครูสามารถเลือกให้กับผู้เรียน ได้แก่ การรายงาน การระดมสมอง การค้นคว้าอย่างอิสระ การเรียงความ การแก้ปัญหา โครงการ การเรียนเสริม ศูนย์การเรียนรู้ แบบจำลอง คู่สัญญา ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ การมอบหมายเป็นรายบุคคล เกม ชุดการสอน เป็นต้น

3. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี (technology-related instruction) ปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีเข้ามามีใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างกว้างขวาง เทคโนโลยีมีประโยชน์ในการสอนบางสถานการณ์แต่ในบางสถานการณ์อาจจะไม่เหมาะสม

3.1 สิ่งพิมพ์ ตำรา และแบบฝึกหัด เป็นสิ่งง่าย ๆ ที่ใช้ในชั้นเรียน สิ่งพิมพ์หลาย ๆ เล่มแม้จะดีเยี่ยมแต่ก็อาจส่งผลเสียได้หากครูยึดติดกับการสอนด้วยสิ่งพิมพ์อย่างเดียว

3.2 แหล่งทรัพยากรในชุมชน โดยในบางครั้งครูอาจใช้แหล่งข้อมูลในชุมชน สนับสนุนการเรียนการสอน เช่น ศูนย์สื่อหรือศูนย์เทคโนโลยีของหน่วยงาน หรือของเอกชน

3.3 ศูนย์การเรียนรู้ (learning center) ได้แก่การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่ บรรลุกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเรียนรู้ด้วยตนเอง ศูนย์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิผลจะเป็นศูนย์การเรียนรู้ ที่วางแผนไว้อย่างดีโดยให้ครูเข้ามาดูแลควบคุมน้อยที่สุด

3.4 ชุดการสอน (instruction package) เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้รับการ ออกแบบและจัดอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย เนื้อหา และวัสดุอุปกรณ์ โดย กิจกรรมต่าง ๆ ได้รับการรวบรวมไว้อย่างเป็นระเบียบเพื่อเตรียมไว้ให้ผู้เรียนศึกษา มี 3 ประเภท คือ ชุดการสอนรายบุคคล ชุดการสอนสำหรับการเรียนเป็นกลุ่มย่อย และชุดการสอนประกอบ คำบรรยาย

3.5 คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (computer assisted instruction : CAI) เป็นสื่อ การสอนที่เป็นเทคโนโลยีระดับสูง หลักการของคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทุกแนวคิด มุ่งใช้ระบบ คอมพิวเตอร์เป็นสื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพโดยใช้ทรัพยากร น้อยที่สุด ในสภาพการณ์และเนื้อหาสาระวิชาที่มีความเหมาะสมกับวุฒิภาวะทางการรับรู้ของ ผู้เรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น และผู้เรียนได้ทราบผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3.6 บทเรียนสำเร็จรูป (programmed text) เป็นการจากระบบการเรียนการสอนให้ ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถของตนเองด้วยกระทำการกิจกรรมตามลำดับขั้นตอนโดยได้รับผล ตอบสนองโดยทันที

4. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิสัมพันธ์ (interactive instruction) เป็นการ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญวิธีหนึ่ง เน้นการอภิปราย การแบ่งปันความรู้ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การถามตอบ และการทำงานกลุ่มย่อยแบบร่วมมือกันเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมี ปฏิริยาตอบสนองต่อความรู้ ประสบการณ์ และความคิดเห็นของครูและเพื่อน ๆ ผู้เรียนจะได้รับ การฝึกการจัดระบบการคิด การโต้แย้งอย่างมีเหตุผล และการพัฒนาทักษะทางสังคม กิจกรรมที่ ใช้กำหนดขึ้นอย่างหลากหลาย

5. การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ (experimental instruction) เป็นวิธีการส่งเสริมความรู้จากประสบการณ์ และการสะท้อนความคิดเห็นที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ทั้งด้านเทคนิควิธี การปฏิบัติของผู้เรียนแต่ละคน และกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนจะได้ตรวจสอบการเรียนรู้ของตน และได้รับประสบการณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึกที่จะนำมาปรับเจตคติ และค่านิยมของตน

6. การเรียนแบบร่วมมือ (cooperative learning) เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน โดยแต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้ และในความสำเร็จของกลุ่ม โดยทั้งการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กันและกัน

7. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (participatory learning) เป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วยหลักการเรียนรู้ 2 ประการคือ การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (experimental learning) และกระบวนการกลุ่ม (group process) ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ คือ ครูต้องกระตุ้นประสบการณ์เดิมของผู้เรียนให้แสดงออกมา

8. การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เป็นการนำเอาความรู้สาขาวิชาต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันมาผสมผสานกันเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประโยชน์สูงสุด การจัดการเรียนการสอนจะเน้นองค์รวมของเนื้อหามากกว่าองค์ความรู้แต่ละรายวิชา และเน้นที่การสร้างความรู้ของผู้เรียนมากกว่าเนื้อหาโดยตัวครู การจัดการเรียนการสอนลักษณะนี้ ได้แก่ การเรียนการสอนแบบ storyline method เป็นวิธีการเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้าง (construct) ความรู้ด้วยตนเอง โดยมีส่วนร่วมในการกระทำกิจกรรมอย่างกระฉับกระเฉงเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย สามารถพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ เจตคติ และทักษะ เป็นวิธีการเรียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างหรือปรับแต่งโครงสร้างความรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระ ได้แสดงกระบวนการได้มาซึ่งความรู้นั้น รับผิดชอบต่อความรู้ที่สร้างขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต

การนำวิธีการสอนแบบต่าง ๆ มาใช้ วิธีการสอนแบบต่าง ๆ มีหลากหลายวิธี ครูจะต้องเลือกวิธีการสอนที่สอดคล้องเหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่ง รุ่งทิวา จักรกร (2527, หน้า 81) ได้ให้แนวคิดไว้ว่าไม่มีวิธีการสอนแบบใดดีที่สุด วิธีสอนแต่ละวิธีจะเหมาะสมกับสภาพการณ์แต่ละอย่าง และได้กล่าวถึงวิธีสอนแบบต่าง ๆ ที่สามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน และหลักการสอนทั่วไป เพื่อให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพ ดังนี้

1. วิธีสอนแบบอุปมาน เป็นการสอนโดยให้ผู้เรียนรู้หลักเกณฑ์ นิยาม ทฤษฎี หรือความจริงโดยทั่วไปก่อนแล้วจึงทำการพิสูจน์ ทดลองให้เห็นจริง หรืออาจกล่าวได้ว่า เป็นการสอน

จากหลักเกณฑ์ไปหาตัวอย่าง หรือจากส่วนรวมไปหาส่วนย่อย

2. วิธีสอนแบบอนุমান เป็นวิธีสอนที่ตรงกันข้ามกับวิธีสอนแบบอุปมาน หรืออาจกล่าวได้ว่า เป็นการสอนจากตัวอย่างไปหากฎเกณฑ์ หรือจากส่วนย่อยไปหาส่วนรวม
3. วิธีสอนแบบบรรยาย เป็นการที่ครูใช้วิธีการบอกเล่า เป็นการให้เนื้อหา หรือประสบการณ์ทางอ้อม เป็นการเรียนรู้ที่ได้จากการฟังเป็นส่วนใหญ่
4. วิธีสอนแบบอภิปราย เป็นการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดรู้จักฟัง รู้จักแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์จากการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
5. วิธีสอนแบบสาธิต เป็นการแสดงการกระทำ หรือแสดงเหตุผลให้ผู้เรียนดูตามวัตถุประสงคที่ตั้งไว้หรือเงื่อนไขที่กำหนดขึ้น เช่น แสดงขั้นตอนการปฏิบัติ แสดงวิธีการใช้เครื่องมือ เป็นต้น
6. วิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติ เป็นการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่สอนโดยผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาทตามที่ผู้เรียนคิดว่าควรจะเป็น และนำเอกสารแสดงออกทั้งความรู้และพฤติกรรมของผู้แสดงมาอภิปรายเพื่อให้เกิดการเรียนรู้
7. วิธีสอนแบบวิทยาศาสตร์ หรือวิธีการสอนแบบแก้ปัญหา เป็นวิธีการทางคณิตศาสตร์ในการแสดงความรู้ เป็นวิธีช่วยสร้างความคิดในการแก้ปัญหาให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนซึ่งเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
8. วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน เป็นวิธีที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยการคิด สืบสวนหาความรู้ใหม่ด้วยตนเองจากการเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์
9. วิธีสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เป็นการสอนที่ยึดหลักการทำงานเป็นกลุ่ม และการใช้สื่อประสบการณ์เพื่อให้นักเรียนช่วยกันแก้ปัญหา
10. วิธีสอนแบบค้นพบด้วยตนเอง เป็นการสอนที่ครูสร้างสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ละขั้นทีละตอนจนสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

กล่าวโดยสรุป กระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย มีหลายวิธี เช่น การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียน ค้นหาคำตอบ การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการฝึกทักษะ การเรียนที่ฝึกให้ผู้เรียนจัดกลุ่มความคิดของตนเองโดยการสร้างแผนผังความคิด การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี การใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชน การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การนำเอาความรู้สาขาวิชาต่าง ๆ มาผสม

ผลงานกันโดยการบูรณาการ ซึ่งการนำวิธีการสอนแบบต่าง ๆ มาใช้ให้ยึดหลักความเหมาะสมของสภาพเนื้อหาวิชา

บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เซียร์ลอร์ด (Cirald, 1972, p. 110) กล่าวว่า คุณภาพของครูเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการเรียนการสอน เพราะครูคือปัจจัยต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการจัดการศึกษา บทบาทของครูในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งสำคัญ รุ่งทิวา จักรกร (2527, หน้า 81) ได้ให้หลักการเกี่ยวกับบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

1. การเป็นผู้ช่วยเหลือให้คำแนะนำ (helper and advisor) โดยครูต้องเป็นผู้คอยให้คำตอบเมื่อผู้เรียนต้องการความช่วยเหลือ หรือคำแนะนำ
2. การเป็นผู้สนับสนุนและเสริมแรง (supporter and encourager) ช่วยสนับสนุนหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจร่วมกิจกรรม
3. การเป็นผู้ร่วมทำกิจกรรม (active participant) โดยเข้าร่วมกิจกรรมในกลุ่มผู้เรียน พร้อมทั้งให้ความคิด และความเห็น หรือช่วยเชื่อมโยงประสบการณ์ส่วนตัวของผู้เรียนในขณะทำกิจกรรม
4. การเป็นผู้ติดตามตรวจสอบ (monitor) โดยเป็นผู้คอยตรวจสอบผลการทำงานตามกิจกรรมการเรียนของผู้เรียน เพื่อให้ถูกต้อง ชัดเจน และสมบูรณ์
5. การเป็นผู้สร้างเสริมบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นมิตร โดยสนับสนุน เสริมแรง และกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมทำงานกลุ่ม ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผยเต็มที่ ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

กิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูควรนำมาใช้ ควรเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะ ดังนี้

1. ความน่าสนใจ หมายถึง กิจกรรมที่นำมาใช้ชวนให้น่าสนใจไม่เบื่อหน่าย
2. ความเหมาะสม หมายถึง กิจกรรมที่นำมาใช้ ต้องทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้
3. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง การนำเอากิจกรรมใหม่ๆ ที่ท้าทายมาสอดแทรกในการจัดการเรียนการสอน

การนิเทศการสอนวิชาภาษาไทยต้องมีการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพราะการนิเทศการสอนจะช่วยพัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2530, หน้า 284) ที่สรุปว่า ครูต้องมีความสามารถในการจัด

การเรียนการสอนได้เป็นอย่างดีจึงจะส่งผลให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนได้ และจากผลการวิจัยของ สมสนิท กองสาสนะ (2529, หน้า 85) พบว่า ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยมีปัญหาในการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และมีความต้องการได้รับการนิเทศด้านเทคนิคการสอน อยู่ในระดับมาก

กล่าวโดยสรุป ครูผู้สอนมีความจำเป็นต้องได้รับการนิเทศการสอนในด้านการพัฒนาตนเองให้มีความพร้อมทั้งด้านความรู้ ทักษะการสอน การเลือกกระบวนการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและเชื้อต่อกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนที่สนองความแตกต่างของผู้เรียน การเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอน การเตรียมสื่อให้สอดคล้องกับ จุดประสงค์ เนื้อหา การใช้เทคนิควิธีสอนต่าง ๆ และการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

การผลิตและใช้สื่อการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนจะบรรลุเป้าหมายตามกำหนดในหลักสูตรได้จำเป็นต้องมีสื่อการเรียนการสอน หรือวัสดุอุปกรณ์การสอนหลาย ๆ อย่างนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งที่เป็นพาหนะหรือสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติ ตามจุดประสงค์การเรียนการสอน และตามจุดหมายของหลักสูตร อ้าง บัวศรี (2531, หน้า 207) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอนหมายถึงเครื่องช่วยการเรียนการสอนให้บรรลุตามต้องการ

สื่อการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนนำมาใช้ ควรมีลักษณะ ดังนี้

1. ความน่าสนใจ หมายถึง สื่อนั้นช่วยให้ดึงดูดใจผู้เรียน
2. ความประหยัด หมายถึง สื่อที่ใช้มีราคาไม่แพง หรืออาจใช้สื่อที่มีอยู่ในท้องถิ่น
3. การช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่เร็วขึ้น หมายถึง สื่อนั้นจะต้องใช้ได้ผลในการทำให้

ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้จริง และเร็วกว่าการไม่ใช้

หลักเกณฑ์ในการเลือกใช้สื่อเพื่อใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับหลัก 10 ประการ ดังนี้ (จรัส ไทยอุทิศ, 2540, หน้า 3)

1. เหมาะสม และสอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ของหลักสูตร
2. เหมาะสมกับวัย และความสามารถของผู้เรียน
3. ช่วยผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้เป็นขั้นเป็นตอนจากง่ายไปหายาก
4. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เร็ว และประหยัดเวลา
5. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการผลิต การใช้ และการประเมินสื่อการเรียนการสอน

6. ได้รับความสนใจของผู้เรียน และผู้เรียนสามารถตอบสนองได้ทันที
7. ส่งเสริมให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อเนื้อหาวิชาที่สอน
8. มีความคุ้มค่า คุ้มค่าเวลาและแรงงานในการจัดทำและใช้
9. ผ่านการคัดเลือก และปรับปรุงมาแล้ว
10. มีความประณีต รูปร่างลักษณะได้รับความสนใจ ชัดเจน และเหมาะสมกับผู้เรียน

กล่าวโดยสรุป สื่อการเรียนการสอนที่ครูนำมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน จะต้องมีความน่าสนใจ ช่วยให้น่าติดตาม ประหยัด ราคาไม่แพง ซึ่งสามารถผลิตขึ้นเองได้จากวัสดุที่มีท้องถิ่น โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งในการผลิต การใช้ และการประเมิน สื่อการสอนที่ดีควรจะต้องเข้าใจ และ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่เร็วขึ้น

บทบาทของครูในการผลิตและใช้สื่อการสอน สตรีเวนส์ (Stevens, 1978, p. 141)

กล่าวไว้ว่า ครูสอนภาษาควรมีความรู้ความเข้าใจ ในการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม ครูจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการผลิต และใช้สื่อการเรียนการสอน ซึ่งจากแนวคิดดังกล่าว สามารถกำหนดบทบาทของครูผู้สอนได้ ดังนี้

1. ศึกษาวิธีผลิตสื่อ สื่อที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนมากที่สุดคือสื่อที่ครูผู้สอนและผู้เรียนได้ร่วมกันลงมือผลิต จึงเป็นความจำเป็นที่ครูผู้สอนจะต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวิธีผลิตสื่อการสอนแต่ละประเภทเพื่อนำมาใช้ให้เหมาะสม
2. ศึกษาวิธีใช้สื่อ นอกจากครูควรจะต้องผลิตสื่อการสอนได้เองแล้วครูยังต้องมีความสามารถในการใช้สื่อการเรียนการสอนนั้น ๆ อีกด้วย เพราะหากว่าครูมีความสามารถในการผลิต แต่ไม่มีความสามารถในการใช้สื่อ ก็ไม่อาจทำให้สื่อที่ผลิตนั้นเกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนอย่างคุ้มค่าได้
3. วิธีเก็บรักษา สื่อการเรียนการสอนที่ครูผลิตขึ้นมาใช้หรือจัดหามานั้นควรจะใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้หลายครั้ง ดังนั้นครูจำเป็นต้องรู้วิธีเก็บรักษาให้สามารถนำมาใช้งานได้คงทนที่สุด
4. วิธีซ่อมแซม ในกรณีที่สื่อบางชนิดต้องใช้ต้นทุนสูงในการผลิต เมื่อมีการชำรุดครูควรจะซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพเดิมได้
5. ความรู้เรื่องแหล่งผลิต สื่อการสอนบางชนิดครูไม่สามารถผลิตเองได้ การศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับแหล่งผลิตจะช่วยให้ครูสามารถจัดหาสื่อการสอนได้ตามต้องการโดยไม่ต้องลงมือผลิตเอง

6. การให้บริการด้านสื่อการสอน สื่อการสอนที่ครูผลิตขึ้นมาใช้จะคุ้มค่าของการผลิต หากมีการให้บริการครูผู้สอนอื่น ๆ ให้นำสื่อที่ผลิตขึ้นนั้นไปใช้ได้

นอกจากนี้ ครูผู้สอนยังต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับลักษณะของสื่อที่ดี และมีความสามารถในการผลิต และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม อีกด้วย

ความต้องการได้รับการนิเทศด้านการผลิตและใช้สื่อการสอน ชารี มณีศรี (2542, หน้า 50) กล่าวว่า การนิเทศการสอนเกี่ยวพันกับการพัฒนาวัสดุอุปกรณ์ การใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นการชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของสื่อการสอน และจากผลการวิจัยของ นุชรินทร์ ฟาร์มขาว (2522, หน้า 88) พบว่า ครูภาษาไทยต้องการได้รับการนิเทศในด้านการผลิตและใช้สื่อการสอนเพื่อนำไปพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และ ชำนาญ ม่วงศรีศักดิ์ (2526, หน้า 78) พบว่า ครูภาษาไทยต้องการได้รับการนิเทศการสอนในด้านการผลิตและใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับมาก

การนิเทศการสอนด้านการผลิตและใช้สื่อการสอนจะช่วยให้ครูเกิดความคิดสร้างสรรค์ และสามารถผลิตสื่อการสอนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ สื่อการสอนในปัจจุบันมีมากมายหลายรูปแบบ หากครูได้รับการนิเทศในแง่การผลิตจะช่วยให้ประหยัดงบประมาณในการจัดซื้อลงไปได้มาก ทั้งนี้เพราะครูผู้สอนสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการนิเทศการสอนไปใช้ในการผลิตสื่อประเภทต่าง ๆ ด้วยตนเองได้

กล่าวโดยสรุป ครูผู้สอนมีความจำเป็นต้องได้รับการนิเทศการสอนในด้านการผลิตและใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมและมีคุณภาพ การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน เทคนิคการใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา การจัดสร้างนวัตกรรมสื่อการสอน คู่มือการเรียน บทเรียนสำเร็จรูป แบบฝึกทักษะ การแสวงหาสื่อการเรียนการสอนตามความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น การใช้สื่ออนวัตกรรมการศึกษาในการจัดการเรียนการสอน การจัดระบบการจัดเก็บ การซ่อมแซมบำรุงรักษาสื่อ และการให้บริการด้านสื่อการสอน ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การวัดผลและประเมินผล การวัดและประเมินผลเป็นกิจกรรมที่ทำให้ครูผู้สอนทราบผลสัมฤทธิ์จากการสอน และทราบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งสามารถนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการสอน แก้ไขปรับเปลี่ยนวิธีสอน และการดำเนินการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ การวัดผลและตัดสินผลการเรียนตามระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลช่วยให้ทราบว่าผลการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่

การวัดและประเมินผล หมายถึง กระบวนการใด ๆ ที่ทำให้ได้มาซึ่งที่จะให้ได้ข้อมูลที่

แน่นอนทางการศึกษานั้น คือ การใช้เครื่องมือต่าง ๆ เช่น การสังเกต การตรวจงาน การซักถาม การทดสอบ การตรวจแบบฝึกหัดเก็บรวบรวมมากำหนดเป็นคะแนนมากน้อยตามลำดับความสามารถ (บุญทัน อยู่ชมบุญ, 2529, หน้า 217) การประเมินผลเป็นกระบวนการต่อเนื่องจากการวัดผลการศึกษาโดยอาศัยจากการเทียบเกณฑ์ หรือมาตรฐานที่วางไว้แล้วตีค่า หรือสรุปว่านักเรียนคนนั้นมีระดับพัฒนาการทางการเรียนอย่างไร การประเมินผลการศึกษาจำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ (ไพศาล หวังพานิช, 2526, หน้า 21) คือ

1. มาตรฐาน หมายถึง เป้าหมายที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาสิ่งที่ประเมินว่าดีเหมาะสม ถูกต้อง หรือควรมีคุณสมบัติอย่างไร แค่นั้น โดยกำหนดคุณสมบัติขั้นต่ำไว้ เกณฑ์มาตรฐานของแต่ละวิชาย่อมแตกต่างกันตามความยากง่ายของเนื้อหา และลักษณะของการเรียน
2. การวัดผล หมายถึง การตรวจสอบหาปริมาณการเรียนรู้ ตลอดจนคุณสมบัติของผู้เรียนว่ามีพัฒนาการอยู่ในระดับใด
3. การประเมินผล หมายถึง กระบวนการพิจารณาสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษาว่าได้ผลสัมฤทธิ์มากน้อยเพียงใด
4. การตัดสิน หมายถึง การนำผลการวัดไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์เพื่อตัดสินว่าผู้เรียนเป็นอย่างไร

กล่าวโดยสรุป การวัดผลและประเมินผลเป็นกระบวนการตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียน และทำให้ทราบว่าผลการสอนบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ การวัดผลสามารถดำเนินการได้โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ ที่มีมาตรฐาน และสามารถตัดสินได้ว่าผู้เรียนเป็นอย่างไร ส่วนการประเมินผล ทำให้ทราบว่าผลการเรียนการสอนได้ผลสัมฤทธิ์เพียงใด การวัดผลประเมินผลเป็นกระบวนการหนึ่ง ที่ทำให้ได้ข้อมูลที่ครูผู้สอนสามารถนำไปปรับปรุงพัฒนาการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้

บทบาทของครูในด้านการวัดผลและประเมินผล การวัดผลและประเมินผลการเรียนเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะต้องมียุทธศาสตร์สำคัญ และต้องปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการวัดและประเมินผลการศึกษาตามหลักสูตร ซึ่งสามารถสรุปเป็นขั้นตอน การปฏิบัติได้ ดังนี้

1. ก่อนการเรียนการสอนผู้สอนจะต้องแจ้งให้นักเรียนทราบถึงรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 จุดประสงค์การเรียนรู้ในรายวิชานั้น มีอะไรบ้าง
- 1.2 ผู้เรียนมีกิจกรรมที่จะต้องปฏิบัติในแต่ละจุดประสงค์อย่างไร

- 1.3 ผู้สอนจะดำเนินการสอนและวิธีการประเมินผลอย่างไร
- 1.4 การตัดสินผลการเรียนมีอะไรบ้าง ในแต่ละเกณฑ์ครูผู้สอนจะวัดผล และประเมินผล อย่างไร

2. ระหว่างเรียนครูผู้สอนจะต้องมีการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ดังนี้
 - 2.1 ประเมินผลก่อนเรียนเมื่อเริ่มบทเรียนใหม่
 - 2.2 ประเมินผลภายหลังการสอนทุกครั้ง ทุกแผนการสอน
 - 2.3 ประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในสมุดประจำชั้น และเก็บคะแนนไว้
 - 2.4 ประเมินปลายภาคเรียนทุกภาคเรียน

ในการประเมินผลก่อนเรียน การประเมินปลายภาคเรียนและปลายปี ครูผู้สอนจะต้องนำผลการประเมินมาพิจารณานักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์หรือไม่ ถ้าพบว่า มีนักเรียนเกิดการเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์ ให้ครูผู้สอนวินิจฉัยหาข้อบกพร่องของนักเรียนแล้วสอนซ่อมเสริม โดยจัดการเรียนการสอนซ่อมเสริมให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. สิ้นสุดการเรียนครูผู้สอนจะต้องมีการสรุปผลการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ภาคเรียนละ 1 ครั้ง และเมื่อสิ้นปีการศึกษาจะต้องทำการวัดและประเมินผลปลายปีเพื่อนำผลการวัดและประเมินผลมาตัดสินผลการเรียนตามระเบียบต่อไป

วิธีการวัดผลนั้นครูผู้สอนจะต้องจัดให้มีเครื่องมือวัดและประเมินผลหลาย ๆ วิธีให้เหมาะสมกับพฤติกรรมการสอนและจุดประสงค์การสอน โดยอาจใช้วิธีต่าง ๆ ดังนี้

1. การสังเกต
2. การซักถาม สัมภาษณ์และสอบถามเปล่า
3. การทดสอบ
4. การเขียนรายงานตนเองของผู้เรียน
5. การตรวจผลงาน
6. การใช้แฟ้มสะสมผลงาน

บทบาทของครูในด้านการวัดผลและประเมินผล ครูจะต้องดำเนินการตรวจสอบว่า สามารถจัดการเรียนการสอนได้บรรลุผลตามหลักสูตรหรือไม่ ทั้งนี้ครูจะต้องเตรียมเครื่องมือ และวิธีการให้พร้อมก่อนถึงขั้นวัดและประเมินผลทุกครั้ง และการวัดควรให้ครอบคลุมทุกด้าน เน้นการวัดและประเมินผลจากสภาพจริง (authentic measurement) ซึ่งเป็นการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับแนวคิดการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเป็นการค้นหาความสามารถความ

ก้าวหน้าในการเรียนที่แท้จริงของผู้เรียน วัฒนาพร ระจิบัทกข์ (2542, หน้า 104) ได้กล่าวถึงการประเมินตามสภาพจริงไว้ ดังนี้

การประเมินตามสภาพจริง เป็นการประเมินเชิงคุณภาพอย่างต่อเนื่องในด้านความรู้ ความคิด พฤติกรรม วิธีการปฏิบัติและผลการปฏิบัติของผู้เรียน การประเมินลักษณะนี้จะมีประสิทธิภาพเมื่อประเมินการปฏิบัติของผู้เรียนในสภาพจริง วิธีการที่ใช้ประเมิน ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ บันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง แบบทดสอบวัดความสามารถจริง การรายงานตนเอง และแฟ้มสะสมงาน (portfolio) ซึ่งมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. เป็นการประเมินที่กระทำไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และ การเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถทำได้ตลอดเวลาทุกสถานการณ์ทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน
2. เป็นการประเมินที่เน้นพฤติกรรมและการแสดงออกของผู้เรียนที่แสดงออกมาจริง ๆ
3. เน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างเด่นชัดให้มีความสำคัญกับการพัฒนาจุดเด่นของผู้เรียน
4. เน้นการประเมินตนเองของผู้เรียน
5. ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสถานการณ์ที่เป็นชีวิตจริง
6. ใช้ข้อมูลที่หลากหลายมีการเก็บข้อมูลระหว่างการปฏิบัติทุกด้าน และต่อเนื่อง
7. เน้นคุณภาพของผลงานของผู้เรียนสร้างขึ้นซึ่งเป็นผลจากการบูรณาการความรู้ ความสามารถหลาย ๆ ด้านของผู้เรียน
8. เน้นการวัดความสามารถในการคิดระดับสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ สังเคราะห์
9. ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์เชิงบวก มีการชื่นชม ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน และเรียนรู้อย่างมีความสุข
10. เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง

กล่าวโดยสรุป การวัดผลและประเมินผลมี 3 ลักษณะ คือ ประเมินก่อนเรียน ประเมินระหว่างเรียน และประเมินเมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้ ซึ่งควรต้องใช้วิธีการวัดผลอย่างหลากหลายโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ และเน้นการประเมินผลตามสภาพจริงซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ความต้องการได้รับการนิเทศด้านการวัดผลและประเมินผล กู๊ด (Good, 1973, p. 400) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาสามารถช่วยในด้านการประเมินผลการเรียนได้ และ ชาร์มณีศรี (2542, หน้า 31) กล่าวไว้ว่า การนิเทศเป็นการกระตุ้น และแนะนำให้ครูเข้าใจเทคนิคการประเมินผล และการเตรียมเครื่องมือประเมินผลชนิดต่าง ๆ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับผล

การวิจัยของ สมสนิท กองสาสนะ (2539, บทคัดย่อ) ที่พบว่า ครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 9 มีความต้องการการนิเทศการสอนด้านวัดผลอยู่ในระดับมาก

กล่าวโดยสรุป ครูผู้สอนมีความจำเป็นต้องได้รับการนิเทศในด้านความรู้ความเข้าใจ ในการใช้เทคนิควิธีการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลแบบต่าง ๆ การสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ การสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์ การเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง การจัดทำแฟ้มสะสมงาน การประเมินผลให้สอดคล้องกับคุณลักษณะที่หลักสูตรต้องการ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน

ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

เพศ หมายถึง เกณฑ์ความแตกต่างทางด้านสรีระ เพศเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้บุคคล มีความคิดแตกต่างกัน และมีผลต่อการปฏิบัติงานในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กันยา สุวรรณแสง (2539, หน้า 22) ที่ได้กล่าวไว้ว่า เพศทำให้เกิดความแตกต่างของบุคลิกภาพ ธรรมชาติและสังคมกำหนดให้หญิงและชายมีลักษณะบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน โดยเพศหญิงจะมีความสามารถในการเข้าใจอารมณ์ และสัญญาณต่าง ๆ ที่ไม่ต้องใช้คำพูดได้ดี จึงทำให้เพศหญิงมีความสามารถในการด้านภาษาและเรื่องการสอนมากกว่าเพศชาย นอกจากนั้นผลจากการวิจัยที่สนับสนุนแนวความคิดดังกล่าว คือ อังคณา โกสีย์สวัสดิ์ (2534, หน้า 96-97) พบว่า อาจารย์ชายมีความรู้สึกรักและภูมิใจในมหาวิทยาลัยมากกว่าอาจารย์หญิง จากการวิจัยของ เฉลิมพรหมคุณาภรณ์ (2539, บทคัดย่อ) พบว่า พฤติกรรมของครูผู้สอนเพศชาย และเพศหญิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ การ์เซีย (Garcia, 1989, p. 3661) ที่ศึกษาเรื่อง ความผูกพันต่อองค์การการผสมผสานระหว่างปัจจัยบุคคลและองค์การ พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีความผูกพันต่อองค์การแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนั้นยังมีงานวิจัยที่สนับสนุนแนวความคิดดังกล่าว คือ ควินน์ (Quinn, 1985, p. 1151-A) ได้ศึกษาปัจจัยบุคคลของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาในสหรัฐอเมริกา พบว่า ครูใหญ่เพศหญิงมีความผูกพันต่อองค์การมากกว่าครูใหญ่เพศชาย ดังนั้น เพศ จึงเป็นตัวแปรสำคัญตัวแปรหนึ่งที่ผู้วิจัยนำมาศึกษา

วุฒิการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาสูงสุดที่ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยได้รับตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการนำมาปฏิบัติการสอน ซึ่ง ศิริกุล ทองทา (2540, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการการนิเทศการศึกษาสำหรับโรงเรียนเอกชน อาชีวศึกษา ประนาทนอกระบบโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร พบว่า มีความต้องการแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติใน 3 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านการผลิตและใช้สื่อการสอน โดยวุฒิปริญญาตรีมีความต้องการสูงสุด รองลงมาได้ว่าวุฒิสองกว่าปริญญาตรี และต่ำกว่าปริญญาตรีเรียงตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล สนั่นเครื่อง (2532, หน้า 55) ที่พบว่า ผู้มีวุฒิมัธยมศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีประสบความสำเร็จสูงกว่าผู้ที่มีวุฒิต่ำกว่า และ ดิน ปรัชญพฤทธิ (2527, หน้า 64) พบว่า การศึกษาของหัวหน้าภาควิชามีผลต่อการบริหาร หรือการปฏิบัติงานให้สัมฤทธิ์ผลสูง วุฒิมัธยมศึกษาจึงมีความสำคัญที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อการเรียนการสอนของครู ผู้มีวุฒิมัธยมศึกษาสูงสามารถแก้ปัญหาและปฏิบัติงานให้เกิดสัมฤทธิ์ผลซึ่งสัมพันธ์กับความต้องการได้รับการนิเทศ การสอนของครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ผู้วิจัยจึงได้นำวุฒิมัศึกษามาเป็นตัวแปรในการศึกษา

ประสบการณ์ ประสบการณ์มีความสัมพันธ์กับความต้องการได้รับการนิเทศการสอน เพราะประสบการณ์เป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อกิจกรรมของบุคคลในองค์การ (ธงชัย สันติวงษ์ และชัยยศ สันติวงษ์, 2533, หน้า 54) ประสบการณ์ทำให้บุคคลมีโอกาสได้เรียนรู้ ทำความเข้าใจ มองเห็นปัญหาได้ชัดเจน ถูกต้องตามความเป็นจริง ทำให้เกิดทักษะ และทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงาน (สฤพล สังวรกาญจน์, 2520, หน้า 19) ประสบการณ์และการเรียนรู้ของคนแต่ละคน มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดแยกออกจากกันไม่ได้ ประสบการณ์เป็นเครื่องมือหรือวิธีการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ และในเวลาเดียวกันนั้นผลจากการเรียนรู้ทำให้คนมีทักษะ และเจตคติ แต่ต้องอาศัยการวัดประสบการณ์ที่ดีพอจึงจะทำให้คนได้เรียนรู้เป็นผลสำเร็จ แต่ทุกคนไม่ได้รับประสบการณ์ที่เท่าเทียมกัน สิ่งแวดล้อมไม่เหมือนกันจึงทำให้คนได้เรียนรู้ต่างกัน ฉะนั้นคนเราจึงมีความแตกต่างกันตามประสบการณ์ที่ได้รับ (กันยา สุวรรณแสง, 2536, หน้า 81) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รสริน เขียวแสง (2542, บทคัดย่อ) ที่ทำวิจัยเรื่อง ปัญหาการสอนและความต้องการการนิเทศการสอนของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า ความต้องการการนิเทศการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยครูที่มีประสบการณ์น้อยมีความต้องการการนิเทศการสอนมากกว่าครูที่มีประสบการณ์มาก และ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธาณินทร์ ชลจิตต์ (2542, บทคัดย่อ) ที่ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตราด พบว่า ความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนจำแนกตามประสบการณ์ในการสอน มีความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยครูที่มีประสบการณ์น้อยมีความต้องการการนิเทศการสอนมากกว่าครูที่มีประสบการณ์มาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นางเยาว์ อุทุมพร (2540, บทคัดย่อ) ที่ทำวิจัย

เรื่อง ความต้องการนิเทศการสอนของครูธุรกิจในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีความต้องการนิเทศการสอนโดยรวมทุกด้าน และรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น ประสบการณ์จึงเป็นตัวแปรสำคัญที่นำมาศึกษา

ขนาดโรงเรียน ขนาดโรงเรียนเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน (Reid et al., 1988, p. 29) และขนาดโรงเรียนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นองค์ประกอบหนึ่งของประสิทธิผลของโรงเรียน (Hoy & Miskel, 1991, p. 373) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติวิจัย พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสิทธิภาพสูงโดยเฉลี่ยเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ (อึ้ง จันทวานิช และไพบูลย์ แจ่มพงษ์, 2527, หน้า 16) ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่โดยส่วนรวมจะจัดการศึกษา 3 ระดับ ในขณะเดียวกันผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้น ม. 3 และนักเรียนชั้น ม. 6 ในโรงเรียนขนาดใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535, หน้า 211) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกียรติ อัมพรายน (2525, หน้า 156) ที่พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีสภาพไม่เหมาะสมในด้านการเรียนการสอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ และภาษาไทยต่ำกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ในขณะที่ค่าใช้จ่ายต่อหัวสูงกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ ซึ่งโรงเรียนขนาดใหญ่ส่วนมากจะจัดการศึกษา 3 ระดับ มีความพร้อมทั้งด้านบุคลากร และงบประมาณมากกว่า ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กที่จัดการศึกษา 2 ระดับ จะมีความพร้อมน้อยกว่า นอกจากนั้นผลจากการวิจัยของ ศิริกุล ทองทา (2540, บทคัดย่อ) และนางเยาว์ อุทุมพร (2540, บทคัดย่อ) พบว่า ขนาดโรงเรียนที่ต่างกันมีส่วนทำให้ความต้องการในการได้รับการนิเทศการสอนแตกต่างกัน ขนาดโรงเรียนจึงเป็นตัวแปรที่สำคัญจึงนำมาศึกษาในครั้งนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับความต้องการได้รับการนิเทศของครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ที่ได้ศึกษา มีดังต่อไปนี้

ศศิธร เมติมรอต (2536, บทคัดย่อ) ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนควรมีการดำเนินการนิเทศภายใน โดยขั้นตอนแรกมีการจัดโครงสร้างการนิเทศภายในโรงเรียน ขั้นตอนที่สองการจัดระบบบริหารให้เอื้อต่อการนิเทศ ขั้นตอนที่สามารถดำเนิน

การนิเทศภายในโรงเรียน ดำเนินการปฏิบัติงาน การประเมินผล และพบว่า ผู้นิเทศภายในยังขาดความรู้ และทักษะในการนิเทศ ปัญหาการจัดระบบบริหารให้เอื้อต่อการนิเทศ ได้แก่ โรงเรียนขาดวิธีการและขั้นตอนที่ชัดเจนในการกำกับดูแล ควบคุม และประเมินผล ปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนได้แก่ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศปฏิบัติได้ไม่ตรงตามเวลาที่กำหนด

อนันต์ กระจับทุกซ์ (2539, บทคัดย่อ) ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการนิเทศการสอนของครูคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ เขตการศึกษา 12 พบว่าครูมีความต้องการการนิเทศระดับน้อย เมื่อพิจารณาในด้านหลักสูตร เนื้อหาวิชาที่สอน เทคนิคการสอน สื่อการสอน การวัดผลและประเมินผล ปรากฏว่าครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ต้องการระดับปานกลางในด้านหลักสูตรการวัดผลและประเมินผล สำหรับครูในโรงเรียนขนาดกลางมีความต้องการปานกลางในด้านหลักสูตร นอกจากนั้นไม่ว่าจะเป็นครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กต่างก็มีความต้องการในระดับน้อย โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็กมีความต้องการการนิเทศน้อยที่สุดในด้านสื่อการสอน

วัฒนาพร วัฒนชัยศิลป์ (2539, บทคัดย่อ) ทำวิจัยเรื่อง ศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการนิเทศการสอนของครูภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 10 พบว่า ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชาครูมีความต้องการรับคำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งวิชา และหนังสืออุเทศเพื่อค้นคว้าเพิ่มเติม ด้านเทคนิคการสอนครูต้องการเทคนิควิธีสอนใหม่ ๆ ที่เร้าความสนใจของผู้เรียน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนครูต้องการความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนใน 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียนให้สัมพันธ์กัน ด้านสื่อการเรียนการสอนครูต้องการรับคำแนะนำ หรือฝึกอบรมการผลิตและการใช้อุปกรณ์การสอน ด้านการวัดผลและประเมินผลครูมีความต้องการรับคำแนะนำในการจัดทำข้อสอบมาตรฐาน

สีพรรณ อภิวงศ์ษา (2540, บทคัดย่อ) ทำวิจัยเรื่อง ปัญหาการสอนและความต้องการเกี่ยวกับการนิเทศการสอนของครูภาษาไทยในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย พบว่า หลักสูตร และเอกสารประกอบการสอนมีปัญหา ด้านการเตรียมการสอนครูภาษาไทยไม่มีปัญหาในการเตรียมการสอน ส่วนรายการอื่นมีปัญหาทุกรายการ ด้านวิธีสอนมีปัญหาทุกระดับชั้น ทุกรายการ ด้านเทคนิคการสอนและกระบวนการสอนมีปัญหาทุกรายการ ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอนมีปัญหาทุกระดับชั้น ด้านการวัดผลประเมินผลมีปัญหาทุกระดับชั้น ทุกรายการ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะภาษาไทยครูมีปัญหาทุกรายการ ด้านการสอนซ่อมเสริมครูภาษาไทยทุกระดับชั้นมีปัญหา และในทุกด้านครูต้องการได้รับการนิเทศการสอนโดยการศึกษาดูงาน เอกสาร อบรมสัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการ และศึกษาดูงาน

วรรณศักดิ์ แสงเอี่ยม (2539, บทคัดย่อ) ทำวิจัยเรื่อง ปัญหาการสอนภาษาไทยของครูชั้นประถมปีที่ 4 ในจังหวัดยะลา พบว่า ครูผู้สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในจังหวัดยะลา มีปัญหาการสอนอยู่ในระดับปานกลาง และครูที่แตกต่างกันด้านประสบการณ์ในการสอนมีปัญหาจากการสอนไม่แตกต่างกัน แต่ครูที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกแตกต่างกันมีปัญหาการสอนมากกว่าครูที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ซึ่งครูผู้สอนภาษาไทยต้องการได้รับการนิเทศให้สามารถจัดกิจกรรมได้ครบทุกขั้นตอน โดยเฉพาะในกิจกรรมการเขียน การวิเคราะห์วิจารณ์ และการพูด ซึ่งควรจัดอบรมเทคนิคการสอนภาษาไทยให้แก่ครูผู้สอน ส่วนในด้านการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนควรให้มีนักเรียนจำนวนน้อยลง ด้านสื่อการเรียนการสอนครูไม่มีความรู้ในการผลิต และในการวัดผลประเมินผลครูไม่สามารถวัดผลได้ครอบคลุมทั้ง 4 ทักษะ ครูจึงต้องการการนิเทศในด้านเทคนิคการวัดผลประเมินผล

ประยงค์ ทองสุข (2539, บทคัดย่อ) ทำวิจัยเรื่อง ความต้องการการนิเทศการสอนของอาจารย์ที่สอนวิชาชีพในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษาในเขตอาชีวศึกษาภาคตะวันออก พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการการนิเทศการสอนทุกด้านในระดับมาก ความต้องการที่พบว่ามีอยู่ในระดับสูงสุดของแต่ละด้านใน 5 ด้าน เรียงตามลำดับ ดังนี้คือ ความต้องการเนื้อหาและทักษะใหม่ ๆ ความต้องการการสร้างแรงจูงใจแก่นักเรียน การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ การนำผลการวัดผลไปปรับปรุงการเรียนการสอน และการป้องกันอุบัติเหตุอุบัติภัยในขณะปฏิบัติงาน

ศิริกุล ทองทา (2540, บทคัดย่อ) ทำวิจัยเรื่อง ความต้องการการนิเทศการศึกษาสำหรับโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ประเภทนอกระบบโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร พบว่า ความต้องการการนิเทศการศึกษาในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน ส่วนความต้องการการนิเทศการศึกษาเป็นรายข้อ ที่อยู่ในระดับมากคือ การสนับสนุนด้านเอกสารตำราหรือหนังสือเรียน การสนับสนุนครูให้มีโอกาสได้พัฒนาตนเอง ต้องการความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย และต้องการความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีใหม่ ๆ

นงเยาว์ อุทุมพร (2540, บทคัดย่อ) ทำวิจัยเรื่อง ความต้องการการนิเทศการสอนของครูธุรกิจ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูธุรกิจ ในโรงเรียนมัศึกษามีความต้องการการนิเทศการสอนทั้ง 5 ด้าน คือด้านหลักสูตร เนื้อหาวิชา วิธีสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ครูธุรกิจที่มีเพศต่างกันมีความต้องการการนิเทศการสอนโดยรวมทุกด้านและรายด้านแตกต่างกัน ยกเว้นด้านหลักสูตรและวิธีสอนไม่แตกต่างกัน ครูธุรกิจที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความต้องการ

การนิเทศการสอนโดยรวมทุกด้านและรายด้านแตกต่างกัน ครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอน ต่างกันมีความต้องการการนิเทศการสอนโดยรวมทุกด้านและรายด้านแตกต่างกัน ครูธุรกิจที่สอน อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกันมีความต้องการการนิเทศการสอนโดยรวมทุกด้าน และรายด้าน แตกต่างกัน

สุนีย์ เกียรติมาพรศักดิ์ (2540, บทคัดย่อ) ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการ การนิเทศการสอนของครูภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ครูภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความต้องการการ นิเทศการสอนอยู่ในระดับปานกลางในด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนและเทคนิค วิธีสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล และมีความต้องการการนิเทศ การสอนอยู่ในระดับน้อยในด้านการเตรียมการสอน

ผกามาศ ขวัญนาคม (2541, บทคัดย่อ) ทำวิจัยเรื่อง ความต้องการการนิเทศการสอน ของครูภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส พบว่า ครูภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความต้องการการนิเทศการสอนด้านหลักสูตรอยู่ใน ระดับน้อย และมีความต้องการการนิเทศการสอนเตรียมการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และเทคนิควิธีสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศดังกล่าว สรุปได้ว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ประสบปัญหา ในการจัดการเรียนการสอนด้านต่าง ๆ ทั้งด้านหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน การผลิตและ ใช้สื่อการสอน การวัดผลและประเมินผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาภาษาไทยซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญ ในการศึกษาวิชาอื่น ๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการสำรวจ และจัดการนิเทศการสอนให้ตรงตาม เป้าหมาย และเป็นไปตามความต้องการของครูผู้สอนภาษาไทย ทั้งนี้เพื่อมุ่งปรับปรุง และพัฒนา การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

งานวิจัยต่างประเทศ งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความต้องการได้รับการนิเทศ ของครูผู้สอนวิชาภาษาไทยที่ได้ศึกษา มีดังต่อไปนี้

แพทริก (Patrick, 1973, p. 20) ทำวิจัยเรื่อง บทบาทของศึกษานิเทศก์และความ ต้องการของครูเพื่อวิจัยเกี่ยวกับการยอมรับของครู และสมรรถภาพของศึกษานิเทศก์ในโรงเรียน รัฐบาลระหว่างปี ค.ศ. 1978-1979 ใน Montana และความแตกต่างของบทบาทของศึกษานิเทศก์ กับความคาดหวัง และความต้องการนิเทศของครูโดยการใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลเพื่อวัด การยอมรับการนิเทศ และความต้องการในการนิเทศ ผลการวิจัย พบว่า ครูมีความพอใจที่จะมี ประสบการณ์ในการนิเทศมากกว่าหลักของการนิเทศ ความต้องการในการนิเทศสัมพันธ์กับความ

แตกต่างระหว่างการปฏิบัติจริงและความพอใจ และเสนอแนะว่าผู้บริหารต้องแน่ใจว่าศึกษานิเทศก์เข้าใจความต้องการของครูในการนิเทศ

เคบ (Cave, 1992, p. 996) ทำวิจัยเรื่อง การบริหารการประถมศึกษาในท้องถิ่นเปรียบเสมือนการนิเทศการสอน มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์การนิเทศการสอนของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษานอกเมืองรัฐนอร์ทเจอร์ซี โดยให้การประเมินผลการปฏิบัติการการนิเทศการสอนโดยการเปรียบเทียบประเมินบทบาทในการนิเทศการสอนโรงเรียนในเมือง และนอกเมือง ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาชี้ประเด็นให้เห็นบทบาทของครูประถมศึกษาในการนิเทศการสอน ผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนคติต่อการนิเทศมาก ขณะเดียวกันทัศนคติของครูก็เห็นสอดคล้องกับผู้บริหาร และมีข้อเสนอแนะว่าผู้บริหารโรงเรียนในส่วนกลางควรนำข้อเสนอนี้มาพิจารณาปฏิบัติการนิเทศในปัจจุบัน และพยายามให้เห็นคุณค่าของการนิเทศให้มากขึ้น

ราบิดู (Rabidu, 1993, p. 1623) ทำวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของครูในการนิเทศการสอน และตัวแปรที่เกี่ยวข้อง มุ่งศึกษาการตัดสินใจในความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจของครูกับการนิเทศการสอน ผลการวิจัย พบว่า การนิเทศการสอนมีความหมายต่อนักการศึกษา มีประโยชน์ต่อการให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงการนิเทศการสอนโดยตรง เป็นประโยชน์ต่อผู้กำหนดนโยบายทั้งในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย รวมไปถึงผู้บริหารโรงเรียนต่าง ๆ ด้วย

ดิว (Dew, 1994, p. 2815) ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาททางความรู้ในกระบวนการนิเทศเพื่อศึกษาพัฒนาของครูเกี่ยวกับความรู้ในการนิเทศการสอน ผลจากการวิจัยพบว่า อาชีพที่ประสบความสำเร็จต้องมีการใช้ทัศนคติเป็นเครื่องมือในการเชื่อมความสัมพันธ์ซึ่งได้รับการทดสอบและการตัดสินใจ การใช้รูปแบบมีคุณภาพเป็นความสำเร็จมีการยอมรับในระดับมาก

เคิร์น (Kern, 1995, p. 2099) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาพรรณนาของการใช้พฤติกรรมนิเทศโดยประธานและผู้อาวุโสของนักธุรกิจ วิศวกรรม สุขภาพในการเลือกของวิทยาลัยเทคนิคในรัฐโอไฮโอ เพื่อศึกษาเชิงพรรณนาสิ่งที่เสนอความสำเร็จของพฤติกรรม ผลจากการวิจัย พบว่า องค์การที่มีรูปแบบเป็นทางการถ้าผู้นำมีประสิทธิภาพก็สามารถเปลี่ยนแปลงทฤษฎีและความพึงพอใจของลูกจ้างได้ รวมทั้งการสื่อสาร การนิเทศที่ได้รับการยอมรับคือการนิเทศการสอน การสื่อสารระหว่างบุคคล ทักษะการฟัง การจัดการศึกษาในส่วนที่มีความรู้และไม่มีความรู้ ประสบการณ์การศึกษา บทบาทในอาชีพถือว่าเป็นสิ่งธรรมดาที่จะต้องจัดให้มีสำหรับการนิเทศการศึกษา

มูรานกิ (Murangi, 1996, p. 2547) ได้วิจัยเรื่อง การนิเทศการสอนในนามิเบีย :

การศึกษาของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาและการยอมรับการนิเทศการสอนเพื่อศึกษาการตัดสินใจ
 นิเทศการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในนามิเบีย และความสัมพันธ์ของครูในการพัฒนา ผลการ
 วิจัย พบว่า การยอมรับในการนิเทศการสอนของครูได้รับการยอมรับน้อย ครูไม่ได้รับการนิเทศ
 จุดหมายหลักที่สำคัญครูมีความรู้สึกต้องการความช่วยเหลือในการพัฒนาทักษะเทคนิคการนิเทศ
 การสอน ครูและศึกษานิเทศก์รู้สึกว่าการนิเทศมีความจำเป็น แนวคิดในการศึกษา และบทบาท
 การนิเทศในนามิเบียทำให้แรงจูงใจของครูมีการยอมรับในการเรียนรู้ และพัฒนาการกระทำ มีผล
 ต่อความเป็นอยู่ในอาชีพครู การนิเทศการสอนในนามิเบียมีการเปลี่ยนแปลงด้านปรัชญา การนิเทศ
 เป็นความต้องการของการปฏิรูปการศึกษา การนิเทศเป็นส่วนช่วยปรับปรุงการศึกษา ศึกษานิเทศก์
 เป็นผู้คอยแนะนำแนวคิดใหม่ รวมทั้งประเมินผลการทำงานของครูด้วย

จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศดังกล่าว สรุปได้ว่า การนิเทศการสอนเป็นความ
 จำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ และการนิเทศการสอนที่ดีควรคำนึง
 ถึงความต้องการของผู้รับการนิเทศในแง่ของการตอบสนองหรือเป็นการแก้ปัญหาของครู ให้เกิดผล
 สมฤทธิ์ในการเรียนการสอนได้